

ГОЛОС РАДЗІМЫ

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЕЖОМ

№ 41—42
(826—827)
Май
1964 г.
Ціна
2 кап.

У СТАЛІЦУ БЕЛАРУСКАЙ САВЕЦКАЙ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЙ РЭСПУБЛІКІ МІНСК ПРІЕХАЛА ГРУПА ТУРЫСТАУ — НАШЫХ ЗЕМЛЯКОУ СА ЗЛУЧАНЫХ ШТАТАУ АМЕРЫКІ. ГЭТУЮ ГРУПУ ДЛЯ ПЛЕЗДКІ У СССР АРГАНІЗАВАЛА ГАЗЕТА «РУССКИЙ ГОЛОС».

ВАРОТЫ БЕЛАРУСКАЙ СТАЛІЦЫ АДКРЫТЫ ДЛЯ ШЧЫРЫХ СЯБРОУ.

Самалёт Масква—Мінск прызьміўся. Па трапу сходзяць турысты, нашы землякі з Амерыкі. Зараз іх прымуць у абдымкі родныя і блізкія, прывітаюць прадстаўнікі Таварыства па культурных сув'язях з суайчыннікамі за мяжой і рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».

ШЧАСЛІВАГА ПАДАРОЖЖА

— Мой бацька — беларус, маці — украінка, я — амерыканка. Я нарадзілася ў ЗША, там вырасла. Я люблю Амерыку і таксама моцна люблю Радзіму маіх бацькоў. Мне прыемна і лёгка з вамі гаварыць, бо мову гэту я чую з дзяцінства, — так пачалася наша гутарка з Марыяй Сцяпанавнай Зязюлька, якая прыехала з групай амерыканскіх турыстаў.

І нам усім, хто сустрэаў у гэты дзень у аэрапорце нашых землякоў, было прыемна размаўляць з гэтымі людзьмі, якія не забылі свой родны край.

У групе 41 чалавек. Значная частка з іх — беларусы. Яны пакінулі свой край прыгнечаным, забітым, цёмным, а ўбачылі яго вольным, квітнеючым. Гэтыя ўражанні складаюцца з першых жа крокаў па роднай зямлі.

— Я бачыў Мінск у 1913 годзе, калі 17-гадовым уяном пакідаў яго, як мне тады здавалася, ненадоўга, — сказаў Зіневіч. — Я ведаў, што тут шалела вайна, што ад таго горада, які я бачыў, не засталася нічога. Усё было зруйнавана, спалена. Шмат загінула людзей, сярод іх і мае родныя. Я не ўяўляў, што пасля ўсяго гэтага

ўбачу вашы гарады такімі цудоўнымі — чыстымі, светлымі, зялёнымі. Няма слоў пахвалы таму, што вы зрабілі.

Нам было прыемна чуць, што нашы землякі не забылі роднай мовы. Гаворыш з Марыяй Шостак, і здаецца, што прыехала яна не з Амерыкі, а з роднай вёскі з-пад Барысаву.

— І сама гавару па-беларуску, і дзеці гавораць па-беларуску, хоць яны ўжо выраслі, пажаніліся, — парадавала нас Шостак.

А потым, едучы ў гасцініцу з аэрапорта, турысты глядзелі ў вокны, з цікавасцю чыталі шыльды на роднай мове. Адзін з турыстаў заўважыў:

— Ну, бачыш, па-беларуску напісана. Так, як у нас некалі гаварылі ў вёсцы...

Нам прыемна было спаткацца з нашымі чытачамі. Аграфена Аніска дзякавала ад імя ўсёй сям'і за газету:

— Мы атрымліваем яе ўжо чатыры гады. Спачатку было цяжка, бо не вучыліся чытаць па-беларуску. Цяпер муж добра чытае і расказвае мне і дачцы. Але вось у апошні час затрымліваюць газету. Дачка скардзілася: не маюць права

гэтага рабіць. Ёсць, аднак, людзі, якім не хочацца, каб мы ведалі праўду аб Радзіме.

Цяжка апісаць сустрэчы нашых землякоў са сваякамі. У той дзень у прасторным вестыбюлі гасцініцы «Мінск» гуло, як у вулі. То з адной, то з другой групы сваякоў, абкружыўшых дарагога сваяка з Амерыкі, даляталі словы: «А Іван інжынер... Зося... Зося вялікая. Ужо настаўніца. Скончыла ўніверсітэт... Пятро на аграноме вучыцца... Саўка на камбайне ездзіць...»

Глядзіш на гэтых людзей і думаеш: у вёсцы, якую яны пакінулі больш сарака год назад, іх сваякі такіх слоў, як інжынер, ўніверсітэт хіба і не вымаўлялі ў адносінах да сялянскіх дзяцей. А цяпер гэта звычайная справа.

І яшчэ, што можна было чацка чуць:

— Каб толькі вайны не было.

Нам вайна прынесла многа гора. Мы залячылі вельмі цяжкія раны. Мы любім свой край і паважаем народы іншых краін. Хай жыве мірна і добра амерыканскі народ. Хай добра жывецца там і нашым землякам. Толькі мірнае суіснаванне можа садзейнічаць росту дабрабыту ў кожнай краіне і ўзаемаразуменню паміж народамі.

— Каб толькі вайны не было.

Яна не павінна быць. Яе не будзе. Хай лепш будучь вось такія радасныя сустрэчы.

Нам было прыемна чуць, што гэтага жадаюць і нашы землякі, што яны правільна разумеюць нас, радуецца таму, што ў нас ёсць добрага, і заўважаюць па-сяброўску, чаго нам яшчэ не хапае.

Нам вельмі прыемна адзначаць, што нейкую ролю ў тым, што нашы землякі правільна нас разумеюць, спачуваюць, адыгрывала і адыгрывае газета «Русский голос», якая змяшчае праўдзівыя весткі з Савецкай краіны і вось ужо больш сарака год садзейнічае росту свадомасці нашых землякоў за мяжой. Мы сардэчна віншваем групу эмігрантаў-турыстаў, арганізаваную «Русским голосом», і жадаем шчаслівага падарожжа па нашай краіне.

Ля будынка Мінскага аэрапорта нашы землякі-турысты пажадалі сфатаграфавання на ўспамін аб першых кроках на беларускай зямлі. Настрой ва ўсіх добры: усміхаюцца, жартуюць.

— Ваш самалёт больш устойліва трымаецца ў паветры, чым амерыканскі, — заўважае адна турыстка.

— Рускія наогул устойлівыя людзі, — дадае другі турыст. — Хто б выстаў такую вайну. Яны выстаілі.

А вось адна з сустрэч у аэрапорце. Спаткаць дзядзю Васіля прыехалі пляменнікі. Яны паднеслі яму кветкі.

— Калі ласка, у госцейні да нас, — запрашаюць яны.

Васіль Яфрэмаў пабываў у гасцях у пляменнікаў, спаткаўся з сястрой.

— Вечар прайшоў вельмі прыемна, — гаворыць ён. — Дзеці сястры прынялі мяне гасцінна, частавалі і гарэлкай, і добрымі навінамі. У Мінску я быў у трыццатым годзе, але змемны, якія адбыліся за гэты час і ў эканамічным, і ў палітычным жыцці, нельга параўнаць з тым, што было. Вы так да лёка пайшлі наперад, што нельга пазнаць той Беларусі, якую я памятаю. Дыхаецца ў нас свабодна і прыемна.

Нашы зямлякі-турысты па дарозе з аэрапорта ў гасцініцу «Мінск». З цікавасцю ўглядаюцца яны ў вокны: новыя дамы, дрэвы, пакрытыя маладымі лісточкамі, сонца грае ў шкляных шыбах багатых вітрын. Тыя, хто не бачыў некалькі дзесяткаў год вуліцы гэтага горада, праціраюць вочы:

— Няўжо гэта Мінск!

САМАЛЁТ узяў курс на Мінск. У ілюмінатар упліліся дзесяткі уважлівых вачэй. Там, за акном, Масква — вялікая сталіца вялікай Радзімы. Гасці са Злучаных Штатаў Амерыкі прабілі ў ёй толькі суткі. Але яна засталася ў іх сэрцах — Масква...

— Сюды, да Масквы, тысячы разоў накіроўвалі свае погляды ўсе яны, гэтыя людзі, на волі зноў аблога лёсу закінутыя за далёкі акян.

— Вось яны бачыць Маскву. — Якая яна велізарная, — гаворыць Агнес Анаска.

Хто ж гэтыя турысты, якія ўжо шосты дзень падарожнічаюць па Савецкай Радзіме?

Музыкант з Нью-Йорка, хатняя гаспадыня з Чыкага, будаўнік і цырульнік з Нью-Джэрсі...

Гутарым з адным з іх — Філіпам Мікулічам. Як у калейдаскопе, праходзяць перад ім успаміны далёкіх год.

Бедная, разбураная царская Расія. Галодныя гады змяняліся адзін другім, і юнаку здавалася — няма ніякага выйсця, не бачна ніякіх прабліскаў. Філіп сабраў усе свае пажыткі, якія ўмясціліся ў маленькім пакунку, развітаўся з Радзімай і накіраваўся шукаць шчасця. Здавалася яму, ненадоўга: сабраў грошай і праз год другі вернецца дадому. Але на дзёй Філіпа не апраўдаліся. На Радзіме рэвалюцыя адгрымела, землякі новае жыццё пачалі будаваць, а ён усё бадзёўся па чужыне...

ДЗЕНЬ ДОБРЫ, МІНСК

Наўрад ці трэба гаварыць у асобнасці аб шляхах-дарогах кожнага з сарака турыстаў. Іх лёс — гэта лёс Філіпа Мікуліча: з акіянам слёз і глытком радасці.— як сказаў Філіп Мікуліч.

Дзесяцігоддзі пражылі яны ў чужых гарадах і краінах. Але нішто не змагло прымусіць гэтых людзей забыць сваю зямлю, зямлю продкаў. І ніхай прайшло паўстагоддзі — гарацкая любоў да Айчыны зноў прывяла іх на Радзіму.

— Здаецца, гэтыя некалькі дзён, праведзеныя побач з савецкімі людзьмі, удыхнулі ў нас свежы струмень, прымусілі радавацца, — гаворыць Вільям Палонскі.

— Усё, што мы бачым тут: людзей, дамы, вуліцы, скверы— усю нашу неабсяжную Радзіму, хочацца абняць і прыціснуць да самага сэрца, — усхвалявана гаворыць Агнес Анаска. — Мы былі ў авіяным славай Ленінградзе, любаваліся прыгажуняй-Масквой. Ці ж можна было думаць і спадзявацца, што мы ўбачым Радзіму такой, якая яна ёсць.

Уважлівыя вочы турыстаў пільна ўглядаюцца ў жыццё, звычайна савецкага народа, да ўсяго яны прыкладаюць сваю мерку, параўноўваюць.

У час пасадкі ў самалёт каля паўсотні пасажыраў — са-

венкіх грамадзян — адышлі ўбок і, нягледзячы на праліўны дождж, першымі прануслі ў самалёт турыстаў.

— Чаму гэта так? — пытае Мікола Папоў. — У нас, у Амерыцы, так не прынята.

— Ім уступілі лепшыя месцы ў самалёце. Ад чыстага сэрца ча-ставалі цукеркамі, напіткамі.

— Чаму, за што? — перагледзіліся гасці. — У нас так не робяць.

Калі турысты пазнаёміліся ў самалёце са свежымі газетамі, адзін з іх заўважыў:

— Гэтыя газеты нават маюць іншы пах. Я прачытаў толькі адну старонку і нібы прайшоў па ўсёй неабсяжнай Савецкай краіне.

Самалёт ішоў на вышыні 9 000 метраў і, акрамя срабрыстых воблакаў, за шклом нічога не было відаць.

— Я бачу толькі роднае неба, — гаворыць Марыя Сцяпаннаўна Мечка-Зязюлька, — а там што, унізе?

Дапамагла сцюардэса:

— Там — Віцебск, беларускі горад. У гады апошняй вайны фашысты ператварылі яго ў гестапаўскі засценак, абкружылі лагерамі смерці, гэта. А калі адступалі, спалілі дашчэнтку. Але савецкія людзі даўно залячылі страшэнныя раны вайны. Зараз Віцебск — буйны індустрыяльны горад.

У самалёце завязалася жывая размова аб Беларусі — радзіме многіх турыстаў. Яны ведалі гэты край, як галодны край дрымуцых лясоў і непраходных балот. Таму і пакінулі яго. Але прайдзе яшчэ некалькі мінут, і гэты край адкрыецца іх погляду зусім новым, пераўтвораным.

Самалёт плаўна пачаў збаўляць хуткасць. Унізе ўжо відаць сіне-зялёныя палоскі лесу, акуратна апрацаваныя калгасныя палі, блакітныя азёры, вёскі. Гэта родная зямля Фёклы і

Філіпа Мікулічаў, Сцяпана Зулькі, Вільяма Палонскага, Марыі Шостак, Агнес Анаска, Міхаіла Сілюка, Івана Курька, Філіпа Яраша...

— Так, сапраўды, не такім мы пакідалі гэты край, — гавораць амерыканскія беларусы. — Вось яна якая наша Радзіма.

Мінск сустрэў дарагіх гасцей кветкамі і ўсмешкамі. Не паспеў «АН-10» падруліць к перону, як насустрач кінуліся сустракаючыя. Уперадзе іх з велізарным букетам кветак бегла старэнняя бабулька.

— Ці пазнаю? — трывожна паўтарала яна. — Столькі гадоў прайшло...

Але яна пазнала дарагога чалавека, і хутка яны абдымалі адзін аднаго.

Цесным кольцам абкружылі родныя Міхаіла Сілюка, Агнес Анаска, а да Фёклы і Філіпа Мікулічаў прыехалі з розных куткоў краіны каля трыццаці родзічаў: родныя сёстры, брат, пляменніцы, унукі і праўнукі.

Сустрэкаць турыстаў з далёкай Амерыкі прыйшлі і прадстаўнікі беларускай грамадскай, супрацоўнікі Таварыства па культурных сувязях з сучаснікамі за рубяжом, рэдакцыя газеты «Голас Радзімы», Беларускага радыё, «Інтурыста».

У Мінску гасці прабудуць сем дзён. Яны азнаёмяцца з жыццём беларускага народа, наведваюць прамысловыя прадпрыемствы і новабудовы, сустрэнуцца з рабочымі, дзеячамі навукі, культуры, мастацтва, студэнтамі і юнымі мінчанамі.

Г. ЕУДАКІМАВА.
Масква—Мінск.

— У мінулым годзе я гасціла на Украіне, у вёсцы, дзе нарадзілася мая маці. Там я адчувала сябе вельмі добра. Вярнуўшыся ў Амерыку, я сказала свайму бацьку:

— Тата, ты павінен пабыць у сваёй роднай Беларусі. І я паеду з табой. І паехала. Мне вельмі падабаецца ў вас, — гаворыць Марыя Сцяпаннаўна Мечка-Зязюлька, якую вы бачыце на здымку.

Фота П. Захарэнік.

Хроніка Хроніка

◆ На працягу двух тыдняў у Савецкім Саюзе знаходзілася дэлегацыя дзельных колаў Канады. Канадскія бізнесмены пабывалі ў многіх гарадах краіны, наведвалі заводы, шахты, электрастанцыі, пазнаёміліся з дзейнасцю савецкіх устаноў.

◆ Уступіў у строй Ашмянскі льнозавод. Прадпрыемства поўнаасцю забяспечвае пераапрацоўку ўраджаю льну калгасаў і саўгасаў Ашмянскага і Смагонскага вытворчых упраўленняў. Штогод тут будуць выпускаць каля 1200 тон высакакаснага льновалакна.

◆ Васемнаццаць месца нараджэнняў жалезнай руды адкрыта на тэрыторыі Курскай магнітнай аномаліі. Запасы жалезных руд вызначаюцца тут астранамічнай лічбай — дзесяць

трыльёнаў тон. Гэта ў тры разы перавышае ўсе астатнія жалезарудныя запасы зямнога шара.

КМА займае велізарную плошчу — 160 тысяч квадратных кіламетраў. Яна працягваецца на тэрыторыі адзінаццаці абласцей. Геалагі, аднак, лічаць, што межы ўладанняў Курскай магнітнай аномаліі на гэтым не заканчваюцца. Ёсць усе падставы сцвярджаць, што КМА працягваецца далёка на Украіну, у Беларусь, прыбалтыйскія рэспублікі і нават на Кольскі паўвостраў.

◆ У Баку адкрылася Другая савецкая канферэнцыя салідарнасці народаў Азіі і Афрыкі. Яе дэлегацыі прадстаўляюць насельніцтва азіяцкай часткі СССР, якая займае дзве трэці тэрыторыі нашай краіны. На канферэнцыі

прысутнічаюць гасці з 18 краін Азіі і Афрыкі.

◆ Ленінградская фабрыка «Чырвоны Кастрычнік» ідэнтыфікавала сваё саракагоддзе цікавай навінкай. Тут упершыню створана мадэль малагабарытнага піяніна, разлічанага на інтэр'ер сучаснай кватэры. Вышыня «Чайкі» толькі 120 сантыметраў. Змяншэнне памераў не адбілася на якасці гучання інструмента.

◆ Сёлета Цэнтральны райвыканком Гомеля выдаў ужо звыш 400 ордэраў на новыя кватэры.

◆ 10 мая ў маскоўскім аэрапорце Шарамецьева ўпершыню прызямліўся самалёт кампаніі «Пакістан Інтэрнэйшнл». Гэтым рэйсам адкрыта новая паветраная лінія Масква — Карачы — Лондан.

◆ Буйнакаліберную бомбу аб'яшкодзілі сапёры ў Мінску. Дваццаць год праляжала гэта бомба на двары жылога дома і цяпер была знойдзена выпадкова.

◆ 3 Рыжскага вагонабудавнічага завода выйшаў у першы выпрабавальны рэйс новы электрапоезд «ЭР-22». Ён можа развіваць хуткасць да 130 кіламетраў у гадзіну.

◆ Закончылася рэканструкцыя рыбгаса «Трэм-

ля» Петрыкаўскага раёна. Пракладзена сетка каналаў, пабудаваны дамбы і шлюзы, нагульныя вадаёмы расшыраны да тысячы гектараў. Гэтай вясной у вадаёмы выпушчана больш двух мільёнаў гадавікоў карпа і карася, 300 тысяч малькоў шчупака.

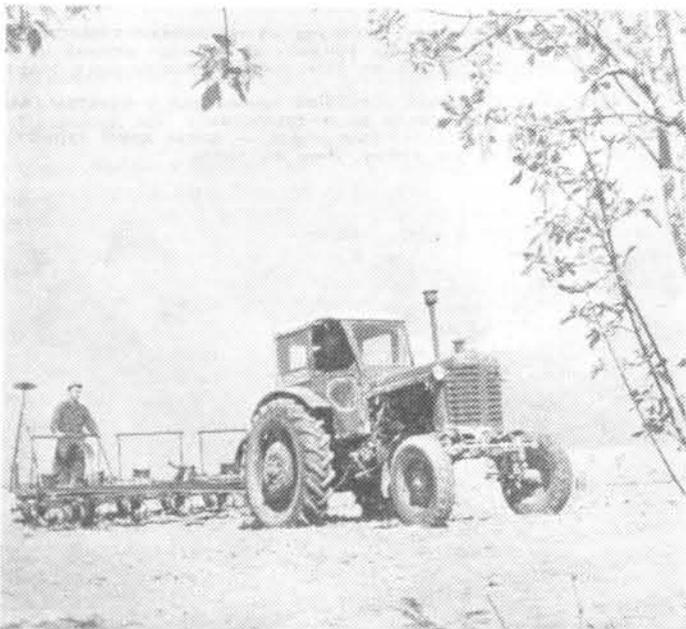
◆ У Віцебску адкрылася маладзёжнае кафэ. У ім дзве залы — Ціхая і Гучная. У першай наведвальнікі могуць паглядзець перадачы па тэлевізары, пагуляць у шахматы, шашкі, пачытаць свежыя часопісы і газеты, у другой — патанцаваць і паспяваць.

◆ Паркетчыкі Гомельскага дрэваапрацоўчага камбіната атрымалі незвычайны заказ: зрабіць паркет новага профілю для рэстаўрацыі аднаго з залаў Маскоўскага Крамля. Выкананне ганаровага задання даручана бригадам камуністычнай працы Тамары Самусевай і Надзежды Міхеенка.

Першыя кантэйнеры з паркетам ужо адпраўлены па прызначэнню.

◆ Аэрафлот у СССР перайшоў на летні расклад. Усюды ў краіне і асабліва на паўднёвых напрамках і курортных трасах прыкметна ўзрос рух самалётаў. Чакаюць, што ў асобныя летнія дні ў паветры будзе знаходзіцца да 200 тысяч пасажыраў. Цэнтральны расклад прадугледжвае больш 700 штодзённых рэйсаў толькі на самалётах з газатурбіннымі рухавікамі. Гэта на 50 рэйсаў больш, чым у летнюю паветраную навігацыю мінулага года.

◆ Сельскія працаўнікі Арменіі рапартавалі аб завяршэнні сўбы бавоўны. Яна ў асноўным праведзена бригадамі і звенямі комплекснай механізацыі. Калгасы і саўгасы рэспублікі змагаюцца за атрыманне па 25,5 цэнтнера «белага золата» ў сярэднім з кожнага гектара пасеваў.

Арганізавана вядзецца сляба кукурузы ў саўгасе «Астрагляд» Брагінскага вытворчага упраўлення. Па добра ўгноенай і падрыхтаванай глебе тут будзе пасеяна 450 гектараў гэтай культуры.

НА ЗДЫМКУ: сляба кукурузы ў саўгасе «Астрагляд».

Самазвалы Беларускага аўтазавода шырока вядомы ў нашай краіне і за яе межамі. Толькі на будаўніцтве вышыннай Асуанскай плаціны працуе 1 600 беларускіх самазвалаў.

НА ЗДЫМКУ: жодзінскія БелАЗы ў заводскім двары.

Фота К. Януковіча.

Хроніка Хроніка

РАЗГОВОР С ДРУЗЬЯМИ

ГОРЖУСЬ ВАШИМИ УСПЕХАМИ

ПИСЬМО ГЕНУЭЗЦА Э. ГУИДЕТТИ ПЕРВОМУ ЗАМЕСТИТЕЛЮ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ СОВЕТА МИНИСТРОВ СССР А. Н. КОСЫГИНУ

Мне 26 лет. С детства я симпатизировал советским людям, хотя в семье говорили о них только плохое, и их целям в жизни. Я всегда спорил, защищая народ, который не знал, но которым восторгался. К сожалению, иногда я был вынужден проглатывать горькие пилюли. Я был вынужден слушать такие фразы, как «они умирают с голоду», «с ними обращаются с помощью кнута», «они живут, как скот» и т. д. Я не мог возражать, потому что не был в СССР.

Однако я посетил в Генуе вашу торговую выставку, и в эти дни была самая большая моя победа: не столько благодаря ракетам, тяжелой промышленности или электронным машинам, которые вы сумели показать и которые заставили многих проглотить пилюлю, сколько благодаря тому, что Вы показали, как заботятся о человеке с рождения до старости. Современные детские сады, бесплатные школы, никаких забот социального характера для студентов и т. д. И на этот раз не только «Унита», но все газеты Генуи и окрестностей говорят об этом.

Такой энтузиазм, как можно было предположить, вызвал такую злобу оппозиции, что она открыла в центре Генуи «антивыставку». Подумайте только, устроили бы они «антивыставку», если бы выставка открыли новозеландцы или австралийцы? Думаю, что нет. Во всяком случае это означает, что вы попали в цель.

Недавно в Генуе была открыта советская выставка. Успех ее, как видно из итальянской печати, огромен. Тогда «антикоммунисты», чтобы ослабить впечатление итальянцев, открыли в Генуе «антивыставку», где пытались опорочить успехи народа, первым в мире построившего социализм.

Генуэзец Э. Гундетти в связи с этим послал первому заместителю Председателя Совета Министров СССР А. Н. Косыгину письмо, в котором задал ряд вопросов. Так как такие же вопросы интересуют и многих наших земляков, которых вводят в заблуждение всякого рода недоброжелатели нашей страны, мы решили поместить в нашей газете письмо Энцо Гундетти и некоторые ответы на это письмо, напечатанные в газете «Известия».

В этой связи я прошу, извините меня, дать мне некоторые разъяснения. Я буду очень благодарен, если Вы сообразите мне ответить на такие вопросы. Что является правдой из того, что заявили либералы в полемике против вашей выставки? Правда ли, что продукты первой необходимости, такие, как хлеб, молоко, мясо и другие, являются исключительно дорогими по сравнению с зарплатой советского среднего слоя населения? Что касается хлеба, то я мог бы понять это, учитывая деликатный момент, который переживает ваше сельское хозяйство. А в отношении остального? Что соответствует действительности из утверждений антикоммунистов?

Почему такой народ, который занимает первое место в мире по спорту, по науке, литературе, искусству и в других областях, атакуют во всем мире таким недостойным и нечестным образом? Я слышал от одного коммуниста, который посе-

тил вашу страну, такие слова, как «образованный и приятный народ», «прекрасные города», «здоровая и спокойная жизнь». Кто же в конце концов прав? Надеюсь, если мне разрешат мои финансы, и я когда-нибудь совершу поездку в вашу страну и смогу убедиться, что не напрасно все эти годы вел споры. С живыми оппозиционерами я сведу счеты потом.

Я за всех извиняюсь за те малопривлекательные фразы, которые я с сожалением читал в альбомах, предоставленных в распоряжение публики в павильоне выставки. Они не выражают ничего, кроме невежества и грубости итальянских антикоммунистов. Думаю, что Вы несколько не должны опасаться подобных противников. Выражаю свои поздравления по поводу показа мод, хотя за несколько дней перед этим итальянское телевидение критиковало ваши виды одежды. Впрочем, я думаю, что ум и воспитание человека не определяются по брюкам, которые он носит. Продолжайте пропаганду социальной эволюции человека в России и покажите миру, что капитализм — бедствие более серьезное, чем недостаточная элегантность. И не падайте духом. Помните, что в мире есть тысячи людей, которые думают и говорят так же, как я.

Извините меня, что я позволил себе написать прямо к Вам, но эта выставка взволновала меня и придавала храбрости. Как видите, она послужила даже этому. Надеюсь, что Вы найдете кого-нибудь, кто переведет мое письмо быстро, и прошу Вас сообразить ответить на то, о чем я спрашиваю, морально я этого заслужил.

Кроме того, если ответите мне, пришлите мне, пожалуйста, какую-нибудь открытку о вашей стране, я буду очень благодарен.

Благодарю и шлю привет.

ЭНЦО ГУИДЕТТИ.

ГЕНУА, виа Ф. Казони, № 5/3.

ЭНЦО ГУИДЕТТИ. ГЕНУА, ВИА Ф. КАЗОНИ, 5/3

Я получил Ваше письмо и благодарю за теплые, дружеские слова о Советской стране. Наша выставка в Генуе, как об этом свидетельствует и Ваше письмо, помогла многим итальянским гражданам получить более полное и правильное представление о советских людях, их жизни и делах.

Не приходится удивляться тому, что недруги Советского Союза вновь пытались любыми средствами испортить это впечатление, посеять семена дезинформации. Но и на этот раз их потуги оказались тщетными.

Вы правильно обратили внимание на главное, что отличает советскую жизнь

от жизни в буржуазном обществе. Это — забота социалистического государства о каждом человеке со дня его рождения до старости.

Мы достигли многого. Но есть у нас, разумеется, и нерешенные еще вопросы, и временные трудности.

Я думаю, что лучше, если обо всем этом Вам расскажут сами советские люди. Желаю Вам доброго здоровья, успеха в работе и личной жизни.

С уважением А. КОСЫГИН.

Москва.

ПОСЛЕ МНОГИХ ЛЕТ СТРАНСТВИЙ

Я помню Геную. Вам, Энцо Гундетти, было 17 лет, когда мы, 60 уроженцев Западной Украины, оказались в этом городе по пути в Советский Союз. Возможно, вы видели нас на улицах. Нас видели многие, потому что там мы проводили в последний путь своего товарища — плотника Иосифа Гербу. Он умер от тяжелой болезни, заработанной на чужбине.

Все мы, как и Иосиф Герба, попали на чужбину, в далекую Аргентину, не от хорошей жизни. Было время, когда и на Западной Украине властвовали капиталисты и помещики. Как и тысячи бедняков, мы поехали за океан. Бежали от плохого, а попали в худшее.

Лично я оставил в Аргентине четверть века жизни. Кем только не работал в Буэнос-Айресе: мыл посуду и полы, добывал песок, делал кирпичи, был матросом, выгребал мусорные ящики, красил автомобили. А то и вовсе ходил без работы. Всякое было.

О нашем житье-бытье никто не беспокоился. Зато очень беспокоились о другом. Сколько усилий и, конечно, денег тратилось на то, чтобы преднамеренно представить в искаженном виде жизнь трудящихся Советского Союза. Сиделись представить, что, дескать, жизнь в Аргентине — сущий рай земной, а в СССР — ад.

Но вот за год до моего отъезда в родные места в Буэнос-Айресе открылась советская выставка. Я нанялся туда на работу — устанавливал и перекрашивал экспонаты. Можете представить себе, с какой радостью делал я это. В каждой маши-

не, станке ощущал теплоту своей Родины.

Однако нашлись, как и у вас, в Генуе, людишки, которые старались посеять сомнения, разглагольствовали, что выставка является пропагандой. Слышалось их бружжание: «Не верьте Советам!», «В России голодают, ходят босые и голые!». Мы слушали, а между собой говорили: «Видно, советская правда глаза колет».

Так что история с «антивыставкой» в Генуе — лично для меня не новость. Ведь для господ капиталистов наступило еще более невеселое время. Кто им теперь поверит, что советский огромный край — глухомань, где щи хлебают лаптем и спят в обнимку с бурными медведями! Скажи это — засмеют.

Я приехал во Львов, ставший советским городом, и не узнал его. В городе построено много предприятий, открылись Дворцы культуры, больницы, высшие и средние учебные заведения. Это новое особенно заметно мне, человеку, приехавшему совсем из другого мира.

Везде требовались рабочие руки. Я поступил на автобусный завод маляром. Не скрою, с жильем тогда было трудно. Моей семье предоставили небольшую комнату в общей коммунальной квартире. Мы не роптали. На окраинах города уже возводились (и сейчас продолжают возводиться) красивые многоэтажные дома. Позже в одном из них нам дали квартиру: две комнаты со всеми удобствами.

Такой квартиры в Аргентине я бы не имел. А если бы мне улыбнулось счастье, то платил бы за нее более половины того, что зарабатывал. Кстати, я прожил во

Львове девять лет. И когда недавно встретил знакомого, вернувшегося из Аргентины, он рассказал, что там не стало лучше.

В Аргентине я заработал ревматизм. Трудно сосчитать, сколько пришлось истратить денег на врачей, но так и не вылечился. Теперь от недуга не осталось и следа. Вы думаете, это мне дорого стоило? Ничего подобного. Меня лечили бесплатно.

У меня есть дочь Мария-Луиза. Родилась она в Буэнос-Айресе. И если бы не уехали оттуда, пришлось бы пойти ей подметать и мыть полы. У меня там не было денег учить ее. Сейчас же моя Мария заканчивает одиннадцатый класс, собирается поступать в институт на факультет иностранных языков.

Уважаемый Энцо, если у вас возникнут другие вопросы, готов дать на них подробный ответ. Пишите открытвенно. Вот мой адрес: Украина, город Львов, улица Стрыйская, дом 94, квартира 31. Я знаю итальянский, испанский языки.

Григорий ФУРДАС,
мастер автобусного завода.

ЛЬВОВ.

НЕСКОЛЬКО СРАВНЕНИЙ

Уважаемый Энцо Гундетти!

Редакция познакомила нас с вашим письмом. Потому, наверно, именно нас, что мы оба побывали у вас в Италии: один — четыре года назад, а другой — как раз во время советской выставки в Генуе.

Вы спрашиваете: верно ли, что хлеб, молоко, мясо и другие продукты первой необходимости в Советском Союзе исключительно дороги... Что сказать вам? Конечно же, мы хотим, чтобы все было дешевле. Как все люди в любой стране. Для того же, чтобы вы лучше представили, сколько что стоит сейчас, сравним наши цены.

Конечно, такое сравнение всегда относительно и не отражает в полной мере уровня жизни. Что-то дешевле у нас, что-то у вас. Но вы спрашиваете о хлебе... У нас килограмм его стоит 16—20 копеек (в зависимости от сорта). В переводе на итальянские деньги это примерно 110—140 лир. Такого дешевого хлеба мы у вас не видели.

Вы упоминаете о наших трудностях в связи с засухой. Верно, прошлый год был исключительно неблагоприятным для урожая, просто редкостным. Но цены на хлеб не выросли ни на копейку.

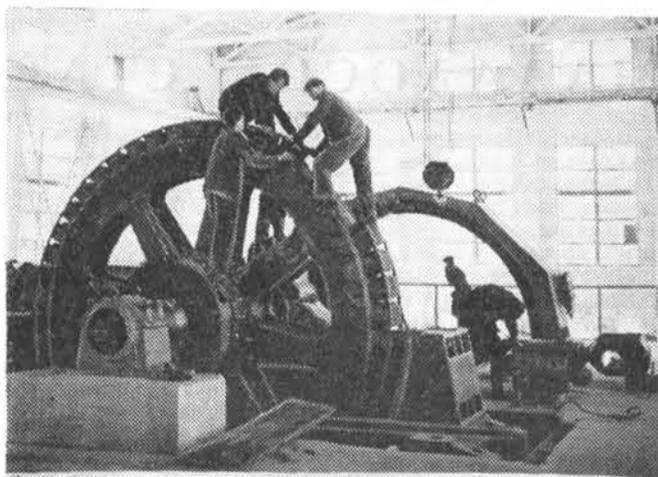
Мясо у нас тоже дешевле, чем у вас. В ростовских магазинах килограмм самого дорогого мяса стоит сейчас 1 рубль 90 копеек, то есть примерно 1 330 лир. А в Генуе, как мы помним, лучшее мясо стоит от полутора до двух тысяч лир за килограмм. В нашей заводской столовой хороший обед из трех блюд стоит 40—50 копеек, то есть 300—350 лир. За такой же примерно обед в Генуе в трактирнице около галереи Колумба мы платили 700—800 лир.

А вот молоко несколько дешевле у вас. Литр его стоит у нас 26 копеек, то есть 180 лир. Но не 420, как было написано на плакатах, развешенных нашими недоброжелателями по всей Генуе.

На этих плакатах и в листовках сравнивались еще цены на вино. Но, честное слово, не удивительно, что в Италии — стране виноградарей — вино очень дешевое. Есть же какие-то продукты, цены на которые просто невозможно сравнивать, потому что условия у нас очень разные. Кстати, на Кавказе, в Молдавии вино тоже недорогое.

Все эти сравнения относительны еще и потому, что у нас уровень жизни в значительной степени определяется общественными фондами потребления. Социализм, а тем более коммунизм предполагают рост благосостояния трудящихся главным образом за счет увеличения этих общественных фондов.

Г. БОЧАНЦЕВ,
рабочий-литейщик;
М. КАРПОВ,
инженер завода.

Гродзенский азотнотукавы завод. Мантаж кампрэсара ў цэху мачавіны. Фота В. БАРАНОУСКАГА.

ДЗЕЦЯМ — СОНЦА

Чэрвень — першы месяц лета. Свеціць ласкавае сонца, вакол зялёныя дрэвы і прыгожыя, пахучыя кветкі. Але ёсць яшчэ больш прыгожыя кветкі — дзеці. Так называюць іх Максім Горкі. Беражна гадуе і ласціць гэтыя кветкі Савецкая краіна.

Міжнародны дзень абароны дзяцей 1-га чэрвеня ў СССР адзначаецца ўжо пятнаццаты раз, як вялікае, радаснае свята. Да паслуг дзяцей у нас ёсць усё: добраўпарадкаваныя прасторныя будынкі школ, цудоўныя паркі і стадыёны, велічныя палацы піянераў, дзіцячыя кіно і тэатры, светлыя, прыгожыя дзіцячыя сады і яслі.

У самых маляўнічых кутках, на берагах рэк і азёр, сярод сасновых бароў раскінуліся піянерскія лагеры і санаторыі, дзе адпачываюць дзеці летам. І не за гарамі той час, а гэта будзе праз год, калі піянерыя Беларусі атрымае ў падарунак сонечны лагер — беларускі «Артэк» на беразе возера Нарач. Зараз там гудзяць экскаватары. Пачалі будаваць сталовую, школу... Усе дэмы вырастуць на лясных паянках, ні адно дрэва не будзе ссечана.

Ні сродкаў, ні сіл, ні часу не шкадуе наш народ на выхаванне юных грамадзян краіны. Бацькі спакойны, што іх дзеці атрымаюць адукацыю, спецыяльнасць і, калі вырастуць, — працу. Аптымізм бацькоў перадаецца

дзецям. У іх заўсёды шчаслівыя твары. Іх радуе ўсё: і праменні яркага сонца, і подых лагоднага ветра, і новыя прачытаныя кніжкі, і ўбачаны фільм, паходы, гульні, экскурсіі і тое, што чакае іх уперадзе. Мы ведаем, што ў шмат якіх капіталістычных краінах дзяцінства многіх хлопчыкаў і дзяўчынак цяж-

кае: не хапае школ, дарага каштуюць кніжкі, ручнікі, Вядомы гандлю дзецям, бяспэка эксплуатацыі падлеткаў, цяжыя сэрцы атрымаюць антыкамунізм, ным наклёпам на Саюз.

Людзі добрай волі ведаюць, што мір, хлеб

ДЛЯ ДАРОСЛЫХ І МАЛЫХ

Велізарную ролю ў жыцці чалавека нашай краіны адыгрываюць грамадскія фонды спажывання. Не будзе перавелічэннем сказаць, што зараз няма літаральна ні адной савецкай сям'і, якая не карысталася б выгодамі з гэтых фондаў. Гэта бясплатная адукацыя і медыцынскае абслугоўванне, стыпендыі навучэнцам, дапамога па сацыяльнаму страхаванню, льготы па аплаце жыллой плошчы, пенсіі і г. д. Праведзеныя падлікі паказваюць, што ў многіх сем'ях выплаты і льготы з грамадскіх фондаў спажывання ўжо зараз складаюць каля адной чвэрці іх рэальных даходаў.

Савецкія людзі даўно ўжо прывыклі да таго, што бацькі ні капейкі не пложыць за навучанне дзяцей. На навучанне аднаго дзіцяці ў агульнаадукацыйнай школе дзяржава кожны год выдаткуе 90—95 рублёў, а на навучанне студэнта ў інстытуце — каля 800 рублёў.

Дзяржава ўтрымлівае за кошт грамадскіх сродкаў бальніцы і паліклінікі. У нашай рэспубліцы на гэтыя мэты выдаткуеца ў год каля 175 мільёнаў рублёў.

Клопаты партыі і ўрада аб здароўі савецкіх людзей знаходзяць сваё адлюстраванне і ў развіцці санаторна-курортнай справы, фізічнай культуры і спорту, турызма. У мінулым годзе і ў 1962 годзе за кошт сродкаў сацыяльнага страхавання было накіравана на лячэнне і адпачынак больш 262 тысяч рабочых і служачых БССР. На гэтыя мэты кожны год выдаткуеца каля 110 мільёнаў рублёў.

На дзяржаўнае сацыяльнае страхаванне і выплату пенсій толькі ў БССР выдаткуеца кожны год каля 150 мільёнаў рублёў, на выплату дапамогі мнагадзетным і адзіночым маці — звыш 12 мільёнаў рублёў.

Велізарныя сродкі з грамадскіх фондаў ідуць на ўтрыманне і пабудову жылых дамоў, дзіцячых устаноў, прадпрыемстваў культурна-бытавога абслугоўвання. Толькі за 1959—1963 гады атрымалі кватэры ў новых дамах і палепшылі свае жыллёвыя ўмовы каля 108 мільёнаў савецкіх людзей — амаль палова ўсяго насельніцтва краіны. У Беларусі за апошнія пяць год уведзены ў эксплуатацыю дамы агульнай плошчай 10,7 мільёна квадратных метраў, а ўсяліліся ў новыя кватэры больш за адзін мільён чалавек.

Наглядным прыкладам сумы выдаткаў з грамадскіх фондаў на кожнага рабочага з'яўляецца Мінскі трактарны завод. З касы завода толькі ў выглядзе адпускных грошай выплачваецца ў год больш за паўтара мільёна рублёў. Прычым, велізарныя сумы складаюць адпускныя навучэнцам інстытутаў, тэхнікумаў і школ рабочай моладзі. У мінулым годзе рабочыя і служачыя гэтага завода атрымалі каля дзвюх тысяч бясплатных і льготных пуцёвак. Калі б ім прыйшлося ўнесці поўны кошт гэтых пуцёвак, сума складала б 110 тысяч рублёў.

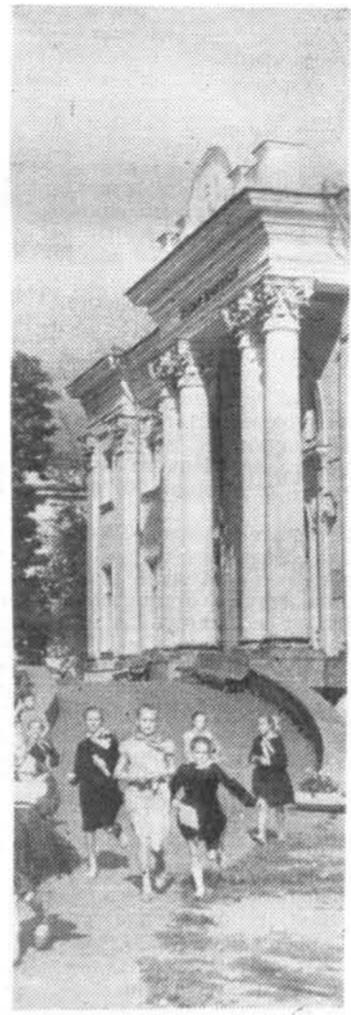
Каля паўмільёна рублёў выдаткуеца заводам кожны год на ўтрыманне дзіцячых садоў і ясляў, каля 180 тысяч рублёў — на ўтрыманне піянерскіх лагераў. Вялікія сродкі выдаткуюцца на будаўніцтва жылых дамоў і дапамогу па часовай непрацаздольнасці.

К канцу сямігодкі асігнаванні дзяржавы на грамадскае абслугоўванне працоўных узрасце да 36 мільярдаў рублёў супраць 21,5 мільярдаў рублёў у 1958 годзе і складзе каля 380 рублёў у год на кожнага працоўнага, а з улікам будаўніцтва жылля, школ, культурна-бытавых і медыцынскіх устаноў — больш за 400 рублёў.

Грамадскія фонды спажывання — гэта наша багацце, якое ствараюць сваёй працай мільёны савецкіх людзей.

І. МАНАЕНКАЎ,
кандыдат эканамічных навук.

«Голас Радзімы»

Гомельскі палац піянераў — горадасць школьнікаў горада. Многа рэбят займаецца ў яго гуртках. Больш двух год наведваюць суднабудаўнічы гурток вучні 7 класа Пеця Курашоў і Валодзя Несцярук. Іх вы бачыце на здымку справа.

ВОЙНА? НИКОГДА!

Я ВИДЕЛ ЭТУ КАРТИНУ «ДЕВОЧКА ИЩЕТ ОТЦА»

Условность — беда, не вина, когда на экране война, и «Девочка ищет отца», и нет у тревоги конца. Родные, родные мои, о девочка, Леночка, дочь! Идут на экране бои — мне надо экрану помочь. Спаси от беды, унеси, огонь погасишь, затопишь, погоню запутаешь в пути, укрыть и врагу не отдать. Твой брат? Или мой это брат повешен? Условность кино меня не отбросит назад — под пули пошлет все равно. Мой мальчик, мой Янко, мой сын, моя дорогая страна! Но меркнет прожектора сияние — закончилась будто война. Погасла на белой стене, и черный рассеялся мрак. Но если с экрана войне один до реальности шаг — тревоге не будет конца! И снова над миром беда, и «Девочка ищет отца». Война? Никогда! Никогда!

Акима БИЛЛУРИ.
Журнал «Советский патриот», Бельгия.

ЛІЧБЫ І С

У Савецкім Саюзе каля 18 тысяч дзіцячых і жаночых кансультацый. Ахову здароўя маці і дзіцяці ажыццяўляюць 32 тысячы урачоў — акушэраў-гінеколагаў і 65 тысяч урачоў-педыятраў. Колькасць месцаў у радзільных дамах дасягае 224 тысяч, а ў дзіцячых бальніцах 297 тысяч.

Значна скарацілася ў Савецкім Саюзе дзіцячая смяротнасць. Лік дзяцей, памёршых ва ўзросце да аднаго году, дасягнуў у 1963 годзе самага нізкага ўзроўню за ўсю гісторыю краіны — 30 на тысячу нарадзіўшыхся.

Васьмігадовую школу ў СССР у 1963 годзе скончыла больш 3 мільёнаў, дзесяцігадовую і адзінаццацігадовую — каля 900 тысяч навучэнцаў. У школах-інтэрнатах, у школах і групах з падоўжаным днём налічвалася 2,4 мільёна вучняў, гэта на 360 тысяч больш, чым у папярэднім навучальным годзе.

Каля 10 мільёнаў дзяцей Савецкага Саюза ў 1963 годзе знаходзіліся ў дзіцячых садах, яслях і пляцоўках.

У нашай краіне для дзяцей выпускаецца 167 мільёнаў экзэмпляраў кніг у год, па чатыры на кожнага школьніка.

У э...
нах п...
сце І...
трэці.

У З...
школ...
не атр...
хапае...
цэнтра...
скончы

У З...
белых...
ных р...
ізнис...
аднас...
разой

У Л...
цей не...
сяч дэ...
хвароб

У ка...
непіль...
ях—у...
98 пр

МАЛЕН

Якая цудоўная
Позняя восень! —
У золаце клёны
Стаяць у двары.
І вечар ліловы.
І воблакаў просінь.
І гоман шчаслівы
Маёй дзетвары.

І хлопчык —
Маленькі
Падпісчык «Вясёлкі» —
Іграе ў ракету
(Ну, трэба ж умець!)
І, асядлаўшы
Аберуч мяцёлку,
Сабраўся на Месяц
На ёй даяцець.

Уздымаецца хмарка
«Касмічнае» пылу,
І крык — нібы выбух,
І зломана ціш...
А хлопец
Наперад
Імчыцца што-сілы...
Я знаю, мой родны,
Што ты даяціш.

Ты змераеш далі
Касмічнай прасторы,
Ты зведаеш тайны
Далёкіх планет.
Ты, можа, адкрыеш
І новыя зоры...
Ды толькі цябе
Не ўтрымае Сусвет.

Ёсць сіла макней
За ракеты і мкіненне,
Табе яна будзе
Свяціць, бы маяк.
Адолець, знаю,
Зямлі прывітанне,
Ды гэтай адолець
Не зможаш ніяк.

То сына любоў
Да матулі-Радзімы,
Да ціхіх палаткаў,
Да звонкіх бароў-
І хоць
Праімчышыся
Галактыкі міма, —
На родную Зямлю
Ты вернешся зноў.

МАЛАДОСЦЬ СТАРАДАЎНЯГА ПАРКУ

Парк імя Максіма Горкага — самы стары гарадскі парк Мінска. Ён быў закладзены ў пачатку мінулага стагоддзя на велізарнай пустэчы.
Зараз парк цалкам перададзены ў распараджэнне сталічнай дзетвары. Тут да яе палуг кінатэатр «Малютка», разнастайныя атракцыёны, выставачны павільён, чытальня, зялёны тэатр і спартыўныя пляцоўкі. Яшчэ больш казачным стане Цэнтральны дзіцячы парк культуры і адпачынку ў

бліжэйшыя гады. Аб гэтым расказвае архітэктар Л. Усва:
— Нам хочацца, каб дзеці не проста адпачывалі ў цяністым парку, але каб яны праводзілі свой вольны час з вялікай карысцю. Для гэтай мэты ў гарыстай частцы парку будзе пабудаваны планетарый. Будынак незвычайнай архітэктуры прыцягне да сябе ўвагу многіх юных наведвальнікаў. Зала планетарыя разлічана на 360 месц. У планетарый з дапамогай спецыяльных механізмаў можна будзе ствараць

ілюзію дня і ночы... Побач з планетарыем намечана збудаванне васьміграновай вежы з шрубпадобнай лясвіцай, якая прывядзе юных астраномаў на адкрытую пляцоўку з тэлескопам.
Тут жа непадалёку будзе абсталявана метэаралагічная пляцоўка, дзе дзеці змогуць вызначыць сілу і напрамак ветру, тэмпературу паветра, глебы. Будзе на пляцоўцы і сонечны гадзіннік.
Працягваецца далейшае ўпарадкаванне Цэнтральнага дзі-

Я. САДУСКІ.

А, МІР, ШЧАСТЦЕ

школ, вельмі шчыльна прыкладны і, бязлітаснай падлеткаў. Дэ-атручваюцца дунізма, злос-на Савецкі волі заяўля-хлеб, स्वाбо-

да—для ўсіх у роўнай ступені, а для дзяцей — у першую чаргу. Адною з найбольш важных і высакародных задач будаўніцтва камуністычнага грамадства ў нашай краіне з'яўляецца забеспячэнне шчаслівага дзяцінства, аб чым урачыста абвешчана ў «Дэкларацыі праў дзяцінці», прынятай у 1959 г.

Генеральнай Асамблей ААН, і гэтыя прынцыпы «Дэкларацыі» не павінны парушацца ні ў якой краіне.

Мільёны людзей, выступаючы за ўсеагульнае і поўнае раззбраенне, за поўнае спыненне выпрабаванняў тэрмаядзернай зброі, гэтым самым змагаюцца за мір і шчасце для сваіх дзяцей. Яны не дапускаць, каб чорнымі крумкачамі ляталі ў небе самалёты са смертаноснай зброяй, каб зноў ад выбухаў стагнала зямля.

Людзі ўсяго свету, а жанчыны ў першую чаргу, не павінны дапусціць, каб што-небудзь перашкодзіла іх дзе-

цям расці свабоднымі і шчаслівым.

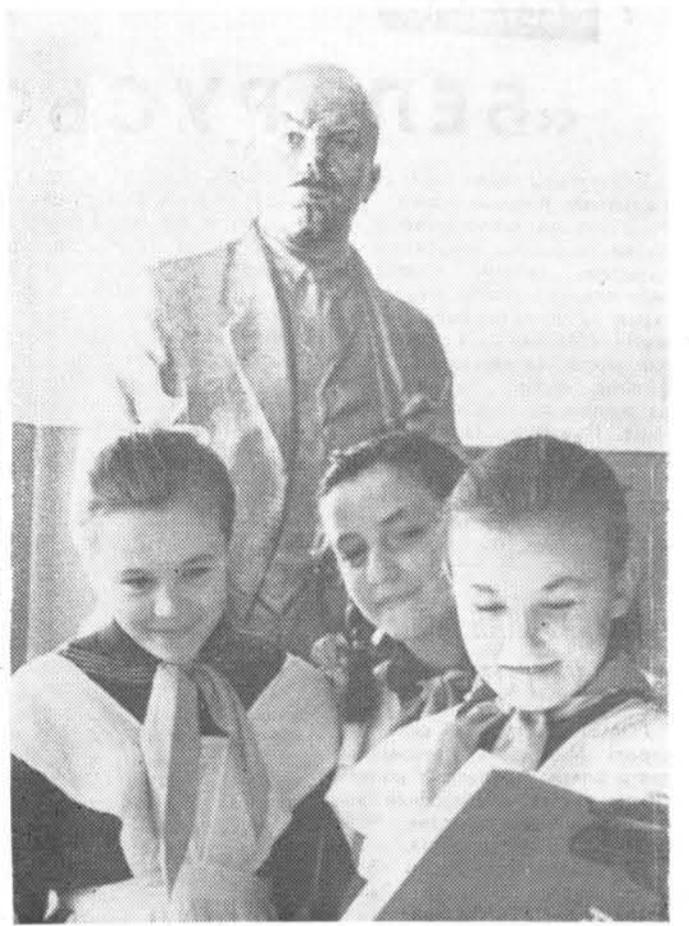
Савецкая краіна зробіць усё для таго, каб мірна спалі дзеці на ўсёй планеце.

В. ПЛАШЧЫНСКАЯ.

Вучыцца, вучыцца і яшчэ раз вучыцца — называў моладзі Ленін. Савецкія дзеці маюць усе магчымасці для гэтага. Іх стварыла Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя, кіраўніком якой быў Ленін. Імя Леніна для моладзі самае дарагое.

НА ЗДЫМКУ: выхаванцы школы-інтэрната горада Мазыра.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ФАКТЫ

У эканамічна развітых капіталістычных краінах працуе кожны дваццаты падлетак ва ўзросце 10—14 год. У слабаразвітых — кожны трэці.

У ЗША з 1921 па 1959 год лік дзяржаўных школ памяншаўся ў 1,9 раза. Мільёны дзяцей не атрымліваюць неабходнай адукацыі, бо не хапае 140 тысяч класных пакояў. А 70—75 працэнтаў юнакоў і дзяўчат кідаюць школы, не скончыўшы вучобы.

У ЗША неграў не пускаюць у школы для белых. У 17 паўднёвых штатах з 6368 школьных раёнаў толькі 912 падпарадкаваліся рашэнню аб забароне сегрэгацыі. Выдаткі на аднаго вучня ў негрыцянскіх школах у 10—12 разоў меншыя, чым у школах для белых.

У Лацінскай Амерыцы больш паловы дзяцей не пераступаюць парога школы. Сотні тысяч дзяцей паміраюць кожны год ад голаду і хвароб.

У каланіяльных краінах амаль сусцэльнай неписьменнасць. Так, у партугальскіх калоніях—у Анголе—97 працэнтаў, а ў Мазамбіку—98 працэнтаў неписьменных.

У САВЕЦКІМ ваенным шпіталі, размешчаным у адным ціхім нямецкім гарадку, мне паказалі бальнічную справу, якая распухла ад рэнтгенаўскіх здымкаў, аналізаў, заключэнняў урачоў. Гісторыя хваробы пачыналася запісам «У 16 гадзін 4 снежня 1963 года ў прыёмны пакой быў дастаўлены на спадарожнай грузавой машыне нямецкі хлопчык. Прыкладна ў 15.30 падабралі гэтага хлопчыка на месцы катастрофы. Пацярпеўшы быў у непрытымным стане».

Перачытваеш гэтыя запісы, гутарыш з урачамі, сёстрамі, жыхарамі гэтага горада. І перад вачыма паўстае дзівосная гісторыя барацьбы калектыву савецкага шпіталя за жыццё васьмігадовага нямецкага школьніка Іоахіма Бера.

Кіслародная маска, кафін, глюкоза не даюць станоўчых вынікаў. А ў гэты час на тэлефоне ў розных напрамках перадаецца трывож-

ны сігнал. З суседняга горада Эбэрсвальдэ прыехаў галоўны хірург Сакаеў, прыбыў доктар Кантар з гарадской бальніцы ў Бернаў; кінуўшы ўсе другія справы, сюды паспяхлілі хірургі шпіталя Арол і Мірашнічэнка. Агляд пацярпеўшага далёка не суцяшалыні: адкрыты ўдаўлены пералом чэрапа, удараны галаўны мозг, рваная рана шыі з засеўшымі ў ёй кускамі шкла, шок трэцяй ступені.

— Зараз жа на аперацыйны стол,—гаворыць галоўны хірург.

Гадзіннік паказваў 16 гадзін 25 мінут.

Доктар Кантар здымае хірургічныя пальчаткі, разглядае вынутую з чэрапа костку велічыней з пяцкапачечную манету, ківае галавой.

Шанцаў на выратаванне амаль няма. Хірургам тут рабіць больш няма чаго. Зараз уся надзея на догляд, старанны ўважлівы догляд.

— Што ж,—кажа начальнік шпіталя Фёдар Пятровіч Лябедкін,—пастараемся зрабіць усё магчымае. Прызначаю цябе, Віталій Фёдаравіч, лечачым урачом,—звяртаецца ён да хірурга Арла.

Што значыць догляд маленькай істоты, на якую навалілася адразу столькі бедаў і няшчасцяў? Гэта значыць стварыць для яе поўны спакой, абсалютную цішыню, каб ні адзін старонні гук не раздражняў пахіснутую катастрофай псіхіку дзіцяці. Гэта значыць, што побач з ім увесь час, і днём і ноччу, павінен быць чалавек, які сачыў бы за спраўнай работай апаратаў, якія падаюць кісларод, лякарствы, пажыўныя растворы, мог бы ў любы момант прыйсці на дапамогу.

Кваліфікаваных тынкоўшчыкаў, мантажнікаў, арматуршчыкаў, бетоншчыкаў і іншых спецыялістаў будаўніцтва рыхтуе Віцебскае прафесіянальна-тэхнічнае вучылішча № 57. Тут створаны ўсе ўмовы для паспяховай вучобы. Есць добра абсталяваныя кабінеты, лабараторыі, майстэрні.

НА ЗДЫМКУ: навучэнец Леанід Гладчанка рыхтуе праектар да дэманстрацыі дыяфільмаў.

Фота Г. УСЛАВА.

ХЛОПЧЫК АДКРЫЎ ВОЧЫ

У шпіталі ўстанавілася мёртвая цішыня. На пальчыках праходзілі хворыя мімапакою, дзе ляжаў маленькі Іоахім. Да яго змучанага цела падключана сістэма для ўнутрывеннага ўліванняў. Марудна, кропля за кропляй, уліваюцца ў вены глюкоза, фізіялагічны раствор, кроў.

«10 снежня. Стан дзіцяці пагоршыўся. Скураны па кроў рэзка бледны, з васковым адценнем. Рысы твару заостраны. Зрэчкі расшыраны, на свет не рэагуюць. Ніжняя сквіца адвісае. Пагоршанне агульнага стану глумачыцца развіццём двухбаковага запалення лёгкіх».

Так, прырода, мусіць, рашыла выпрабаваць на маленькім хлопчыку стойкасць чалавека да самага неверагоднага сцяжэння траўм і хвароб. Чырвоная лінія на тэмпературным лісце паўзла ўверх. Вось яна ўжо перайшла апошнюю граніцу.

Урач Арол вырашыў пайсці на крайнія меры. Лякарствы, якія прымяняюцца пры двухбаковым запаленні лёгкіх, ён уводзіць прама ў вены. Тэмпература зніжаецца, але арганізм, як і раней, не адказвае на знешнія раздражніцелі. І так праходзіць тыдзень, два тыдні, месяц...

Трыццаць шостыя суткі. Хлопчык у першы раз адкрыў вочы. Гэта абнадзейваючая вестка імгненна перадаецца па шпіталі. З новымі сіламі калектыву шпіталя працягвае барацьбу за жыццё юнага пацыента.

Аляксандра Арцёмаўна Чухрыенка рыхтуе Іоахіму спецыяльнае харчаванне. 26 год працуе яна медыцынскай сястрой. З Ленінградскім, Волхаўскім, Балтыйскім франтамі прайшла яна дарогі вайны, робячы перавязкі ў прыфрантавых лазарэтах сотням параненых байцоў. І вось зараз яна лечыць самага маладога ў яе практыцы хворага. Пажылай украінцы цяжка выгаварыць нямецкае імя, і яна перароблівае «Іоахім» на блізкае ёй «Яфімчык».

— Яфімчык,—кажа яна, кормячы хлапчука курным будёнам.—Мілы Яфімчык, ну скажы хоць слова.

Маленькі Іоахім, як птушаня, раскрывае рот, глытае булён, глядзіць на незнамую жанчыну і быццам да

нечага прыслухоўваецца. Віталій Фёдаравіч Арол прымае ўсе захады, каб прымусіць хлопчыка гаварыць. У арганізм уводзяць навакаінавы раствор, які садзейнічае растармажэнню моўных цэнтраў. Кожны дзень па-руску і па-нямецку ён падоўгу размаўляе з хлопчыкам. І вось на пяцідзесятыя суткі калектыву шпіталя дабіваецца яшчэ адной маленькай перамогі. Іоахім вымаўляе першае слова—ома (бабуля).

— Скажы яшчэ,—просіць доктар Арол.

— Ома, ома.

І зноў дні, тыдні напружанай працы, якая называецца буднічна і проста: «працяг курса лячэння». Ці не адбылася катастрофа на разумовых здольнасцях дзіцяці? Зможа ён хадзіць ці на ўсё жыццё застанеца інвалідам? Зразумела, гэта хвалюе і бацькоў, і лечачых урачоў.

Наступіў дзень, калі Іоахіму прапанавалі рашыць першую пасля няшчасця арифметычную задачу.

— Колькі будзе пяць плюс сем?

Хлопчык задумваецца і кажа:

— Дванаццаць.

Потым ён называе літары, чытае тэкст, успамінае раней вывучаныя вершы.

Сёстры кожны дзень масіруюць хлопчыку рукі і ногі. На 88-я суткі, трымаючыся за руку Віталія Фёдаравіча Арла, Іоахім робіць першыя няўпэўненыя крокі па палаце.

Вось, уласна, і ўся гісторыя хваробы васьмігадовага нямецкага хлопчыка, папаўшага ў аўтамабільную катастрофу. Праз 113 сутак лячэння ўрач зрабіў апошні запіс: «Агульны стан зусім здавальняючы. Скаргаў няма. Апетыт добры. Пульс 88 у мінуту здавальняючага напружвання. У лёгкіх дыханне везікулярнае. Ходзіць добра. Выпісваецца па месцы жыхарства».

Іоахім развітваецца з савецкімі ўрачамі і сёстрамі, якія сталі для яго за гэтыя доўгія месяцы роднымі і блізкімі. Аляксандра Арцёмаўна Чухрыенка прыскае да грудзей хлопчыка і ўвесь час паўтарае:

— Да пабачэння. Яфімчык!

Б. АРЛОУ.

МЯНЬКАМУ КАСМАНАЎТУ

Ты вярнешся ў наш
Незабыўны куточак,
У гэты праменны
І казачны свет,
Дзе першы раз зорку
Пабачыў ты ноччу,
За сонечным зайчыкам
Бегаў услед,

Дзе ўвечары Месяц —
Бы мячк срабрысты,
Які на бярозе
Знянацку павіс, —
Здаецца,
Яе страсянеш,
І з-пад лісту
Ён, круглы, адразу
Пакоціцца ўніз.

Гуляйце,

Гартуйце
Магутныя сілы,
Мае касманаўты,
Мая дзетварал!
Да ўзлёту
Радзіма
Падорыць вам крылы —
І вам у дарогу
Настане пара.

Настане пара —
І адпраўлю цябе я,
Не ведаю толькі,
На Марс
Ці Нептун.
А покуль-што, хлопца,
З мяцёлкаю бегай,
Мой мілы свавольнік,
Маленькі лятун.

Ніна ТАРАС.

«БЕЛАРУСЬФІЛЬМ»

Беларускі глядач заўсёды з цікавасцю прымае новыя работы студыі «Беларусьфільм». Хутка ён зможа азнаёміцца з чатырма новымі карцінамі, якія чакаюць свайго выхаду на экран: «Рагаты бастыён», «Крыніцы», «Масква — Генуя», «Сорак мінут да світання». Гэта фільмы вельмі разнастайныя па жанры, па месцы і часе дзеяння. Рэжысёр П. Васілеўскі паставіў кінакамедыю «Рагаты бастыён» па вядомай ва ўсёй краіне п'есе беларускага драматурга А. Макаёнка «Лявоніха на арбіце». Вясельны і зай-

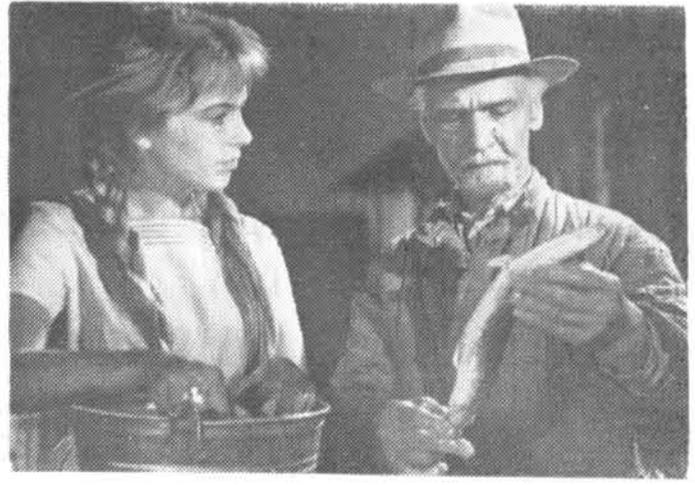
мальныя сітуацыі, у якія трапляе калгаснік Лявон, паказаны ў карціне яскрава і вынаходліва. Карціна каляровая, знята апэратарам В. Акулічам у светлых, радасных тонах. У фільме «Масква—Генуя» (аўтар сцэнарыя і рэжысёр А. Спешнеў) мы бачым зусім іншы час, які ўжо стаў для нас гісторыяй, — дваццатыя гады, міжнародная Генуэзская канферэнцыя, дзе ўпершыню Савецкая краіна выступіла са сваімі прапановамі аб міры.

Падыходзячы к канцу здымкі карцін «Праз могілкі» і «Песня пра Вераніку». Першую ставіць рэжысёр В. Тураў па апавяданні П. Ніліна. У ёй будзе паказана адна са старонак гераічнай партызанскай барацьбы ў Беларусі ў часы вайны. «Песня пра Вераніку» (рэжысёр В. Вінаградаў, сцэнарыст А. Кучар) расказае аб цудоўнай даччы беларускага народа Веры Харужай, усё жыццё якой — подзвіг у імя ічэсця народа. Галоўная мэта пастаноўшчыкаў карціны — паказаць сонечны аптымізм нацыянальнай гераіні Беларусі, якая ніколі — ні ў засценках беларускай дэфензівы, ні ў

часы гітлераўскага нашэсця — не губляла прысутнасці духу, веры ў нашу перамогу. У сваіх пісьмах на волю з турмы пісала: «Калі б я хацела акрэсліць усё маё жыццё, я б сказала, што ўсё яно — яркі сонечны вясновы дзень».

У студыі «Беларусьфільм» шырокія творчыя планы. Ідзе падрыхтоўка да здымак фільма «Альпійская балада» (сцэнарыі беларускага пісьменніка В. Быкава, рэжысёр Б. Сцяпанцаў). У цэнтры фільма — лёс былога ваеннапалоннага беларуса Івана і італьянкі Джуліі, якія разам збеглі з канцлагера і прабіраюцца праз Альпы да італьянскіх партызан. Дзеянне сцэнарыя «Вайна пад стрэхамі», які падрыхтаваў па сваіму раману пісьменнік А. Адамовіч, таксама адбываецца ў часы вайны ў невялікім беларускім пасёлку, дамы якога сталі для ворага неперажывымымі крэпасцамі.

Тэма сучаснасці па-ранейшаму застаецца ў цэнтры ўвагі творчых работнікаў студыі. Сцэнарыст В. Трунін дапрацоўвае свой сцэнарыі «Раніца і вечар» аб людзях сённяшняга Салігорска, аб лёсе членаў ад-

Кадр з кінафільма «Крыніцы».

Фота Н. Львовай.

ной вялікай шахцёрскай сям'і. У сцэнарыі І. Шамякіна «Сэрца на далоні» таксама апавядзецца аб падзеях сённяшняга дня, але карані іх выходзяць яшчэ з часоў вайны, калі гартаваліся воля і характар сапраўдных патрыётаў.

Што рыхтуе студыя «Беларусьфільм» для маленькіх глядачоў? Поўным ходам ідзе падрыхтоўка да здымак дзіцячага фільма «Пушчык едзе ў Прагу». Яго пастаноўшчык Л. Голуб добра вядомы за межамі нашай краіны сваімі карцінамі «Дзеці партызана», «Дзяўчынка шукае бацьку» і іншымі. У сваёй новай рабоце (па сцэнарыю Іржы Плахеткі і

Ю. Якаўлева) Л. Голуб расказае займальную гісторыю сям'і беларускага хлопчыка Юры і чэшскай дзяўчынкі Злены, якія пазнаёміліся ў час летніх канікул у піянерскім лагэры Артэку.

З гэтага няпоўнага пераліку відаць, што студыя «Беларусьфільм» рыхтуе да выпуску на экраны новыя цікавыя фільмы аб нашым сучасным і мінулым, фільмы, вельмі разнастайныя па жанравых асаблівасцях і па творчай манеры іх аўтараў. Але ўсе яны аб'яднаны любоўю да чалавека, імкненнем паказаць яго лепшыя духоўныя якасці.

В. НЯЧАЙ.

МАЛДАЎСКАЯ ОПЕРА Ў ГОМЕЛІ

ГОМЕЛЬ. Тут пачаў свае гастролі Малдаўскі дзяржаўны тэатр оперы і балета. У рэпертуары тэатра «Лебядзінае возера» і «Яўгені Анегін» Чайкоўскага, «Кармэн» Бізэ, «Севільскі цырульнік» Расіні, «Блакитны Дунай» Штрауса, «Рыгелета» Вердзі. Гамяльчане таксама ўбачаць творы малдаўскіх кампазітараў.

ДА 20-ГОДДЗЯ ВЫЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСІ

У ЛЯСАХ БЕЛАРУСІ

Партызанская барацьба на Беларусі насіла не толькі ўсенародны, але і інтэрнацыянальны характар. Поруч з беларусамі супраць фашыстаў змагаліся рускія, украінцы, літоўцы, паліякі, чэхі, славакі, венгры, югаславы, французы, нават некаторыя немцы.

Гітлераўцы разлічвалі на тое, што дружба народаў, выхаваная Савецкай уладай, не здасць экзамену ў час вайны. Спадзяючыся натрапіць адзін славянскі народ на другі, яны паслалі на барацьбу з беларускімі партызанамі славацкія часці. Але разлік фашыстаў не апраўдаўся. Сотні славанаў перайшлі на бок партызан і пачалі граміць акупантаў. У паходах і баях толькі ўмацоўвалася і загартоўвалася дружба славянскіх нацый.

Сярод славанаў, якія першымі сталі на бок партызан, быў Караль Тамашчык. Ён змагаўся ў атрадзе легендарнага Яна Налепкі ў злучэнні, якім камандаваў генерал А. Н. Сабураў. Пасля ранення і кантузіі Тамашчык амаль страціў зрок. Але, пераадоўляючы цяжкую хваробу, Караль Тамашчык знайшоў у сабе сілы напісаць некалькі кніг аб мужнай барацьбе партызан і аб дружбе славакаў і беларусаў. Нядаўна ён гасціў на Беларусі. Урывак з успамінаў К. Тамашчыка мы друкуюем ніжэй.

ДА 20-ГОДДЗЯ ВЫЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСІ

Фашысцкія самалёты, якія ўвесь час кружыліся над намі, заўважылі нарэшце рух нашага атрада і ўжо трэці дзень неадступна сачылі за намі. Атрад, выконваючы загад камандзіра, расцягнуўся аж на некалькі кіламетраў, каб у выпадку налёту былі меншыя страты ў людзях.

Самалёты суправаджалі нас да самай ракі Уг. Мы пераправіліся на другі бераг і размясціліся ў Маракоўскіх хутарах.

Некай пад вечар па атраду разнеслася чутка: — «Бацька» і прыйдзе, і не проста так, а з аўтаматамі для нас.

На вечар было назначана агульнае паstraенне па-ротна. І ў лагэры запанавала агульнае ажыўленне. Партызаны аглядалі зброю, чысцілі адзенне і, як маглі, паліпшалі свой знешні выгляд — прышывалі гузікі або замянялі іх палачкамі на шпагаце, абый толькі не расхлістваўся шыньель.

Цырульнікі стрыглі, ротны кравец лапіў разарванае абмундзіраванне, шавец рамантаваў боты і чаравікі, кожны рыхтаваўся да прыходу «бацькі». Старыя сарочки або выкідвалі, або на іх нацягвалі навейшыя. Сцёпка ўзяў два сваіх піжамкі на рэчку, каб там змыць, садраць з іх сажу, якая ўелася яшчэ з зімовых кастроў.

Хочь вада была яшчэ сцюдзёная, але ўжо ў рацэ купа-

лася некалькі ахвотнікаў, якім не цяпелася прывітаць вясну. Хлопцы мылі ў рацэ і сваіх коней. Цішчанку Сцёпка загнаў у ваду нават з каровамі.

— Няхай ужо ўсё будзе чыстае, і яны таксама!

На ўсіх сцэжках былі выстаўлены дзоры, і кожны з вартавых хацеў, каб іменна па яго сцэжцы прыйшоў Сабураў.

...І вось атрад выстраен — на ўскраіне лесу, на шырокай раўніне ўздоўж берагу ракі. Партызаны яшчэ падганяюць адзін на адным адзенне, камандзіры ўзводзілі рот прыдзірліва аглядаюць сваіх байцоў. Вусачы падкручваюць свае доўгія вусы, барадачы прыгладжваюць выпаставаныя ў паходах бароды.

Вінтоўкі і кулямёты зняюць чысцінёй, некаторыя з партызан яшчэ раз насоўкай працраюць сталь аўтамата ці вінтоўкі.

Сабурава суправаджаў камандзір атрада. Да выстраеных партызан набліжаўся амаль увесь штаб нашага вышэйшага камандавання. Сабураў падыйшоў бліжэй і прывітаўся. У адказ прагучала магутнае трохкратнае ура, гучным рэхам пранёсшыся па лесе. Потым усе размясціліся вялікім паўкругам вакол Сабурава — адны ляжалі, другія сядзелі, тыя, хто быў у задніх радах, стаялі. Кожны хацеў бачыць і чуць свайго камандзіра.

— Біце ворага на кожным кроку, не давайце яму перадышкі! Няхай нідзе не адчувае ён сябе ў бяспецы, хоць бы нават за сталёвай бранёй! Усюды павінны падцерагаць яго зоркія вочы партызан.

Узрываюць эшалоны, якія ідуць на фронт! Скідайце пад адхон саставы, якія ідуць з фронту! Паліце непрыяцельскія склады, не давайце ворагу вывезці з Украіны і Беларусі ні драбінкі солі!

Партызаны лавілі кожнае слова генерала. У лесе было ціха-ціха, нават лісце пад нагамі ў нас не шапацела, і толькі недзе далёка чуўся гул нямецкага самалёта, які, відаць, шукаў наш атрад. Але не знайшоў.

Адзін з партызан нашай роты спытаў генерала, калі будзе адкрыт, нарэшце, другі фронт.

Перш чым Сабураў паспеў яму адказаць, азваўся Грушка:

— А хіба мы, партызаны, — не другі фронт? Колькі дывізіі трымае тут, у тыле, вораг! Не будзь нас — яны ўсе ваявалі б на фронце!

— Праўду кажа чэхаславак! — пацвердзіў генерал. — Тут, у сваім тыле, фашысты вымушаны трымаць супраць партызан столькі ж дывізіі, колькі ў Афрыцы на адкрытым фронце.

— Таварыш генерал, а хто камандуе арміяй на Ленінградскім напрамку? — спытаў другі партызан.

— Не ведаю. Нас павінны больш цікавіць партызанскія справы, напрыклад, хто камандуе непрыяцельскімі часцямі, якія выстаўлены супраць нас. Зараз немцы хочуць паслаць на барацьбу з партызанамі часткі славацкай дывізіі — 101 і 102 палкі. Камандзірам 11 роты 101 палка з'яўляецца сотнік Чамбалык, які гарэлку ведрамі жлукціць. У 102 палку 11 ротай камандуе блазан з жалезным крыжам Маларык. Некаторых афіцэраў мы тут не будзем упамінаць, бо яны супрацоўнічаюць з намі. Пра іх вы даведаецеся толькі пасля вайны. Што скажаце вы, хлопцы? — звярнуўся генерал да нас, славакаў.

— Чамбалыка і Маларыка мы ведаем — яны з таго ж батальёна, што і мы. Вы сказілі пра іх правільна, таварыш камандзір, але салдаты з імі не маюць нічога агульнага.

— Я ведаю, што не толькі вы перайшлі да партызан, каб тут, на нашай зямлі, пачаць барацьбу за вызваленне сваёй радзімы ад фашысцкіх захопнікаў. Чэхаславакі ёсць і ў іншых часцях, і да нас пераходзяць усё новыя і новыя салдаты-славакі. Яны бачаць, на чым баку праўда, і вучацца біць ворага тут, у яго тыле, а потым той, хто захоча, пойдзе змагацца супраць фашыстаў і на зямлі сваёй радзімы — будзе ствараць партызанскія атрады ў родных гарах. Славацкую армію паслаў сюды фашысцкі ўрад, але салдаты гэтай арміі выйшлі з народа і амаль усе яны ведаюць, што мы змагаемся і за іх інтарэсы таксама. А тых некалькіх здраднікаў, прадажных шкур, якія насаджаны ў славацкай арміі, вы не сёння, дык заўтра, зловіце самі, і яны не схавуюцца ад справядлівай помсты. Вы іх знойдзеце нават пад зямлёй!

На развітанне з генералам партызаны зноў выстраіліся, генерал прайшоў уздоўж радоў і кожнаму з партызан паціснуў руку. Потым яшчэ раз акінуў поглядам роўныя рады атрада і ўсклікнуў:

— Смерць фашысцкім захопнікам! Радзіме нашай — ура!

Магутнае «ўра» яшчэ раз пракацілася па дрымучых лясах Беларусі.

Караль ТАМАШЧЫК.
Пераклад са славацкай мовы
А. МАЖЫКІ.

НА ВАРЦЕ МІРУ

Пільна ахоўваюць дзяржаўную граніцу пагранічнікі заставы, якая носіць імя слаўнага патрыёта Радзімы Андрэя Кіжавата.

НА ЗДЫМКУ: пагранічнікі заставы намсамольцы Андрэй Сфатуйка і Міхаіл Баранаў.

Фота В. Германа.

ДА 20-ГОДДЗЯ ВЫЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСІ

Гаспадарка лекавых траў

ЗА КОШТ КАЛГАСА

Калі калгасны пастух вёскі Аканавічы калгаса «Ленінскі шлях» Сільвестр Лук'янович сказаў аднойчы ў праўленні калгаса, што ён стаў сябе горш адчуваць, яму адразу прапанавалі:

— Адпраўляйцеся ў санаторый. Там вы і здароўе сваё правіце, і адпачнеце добра. Пучёўку мы вам дадзім бясплатна.

Гэта не адзіны выпадак у калгасе. Так, звенная Сафія Пгаль адпачывала нядаўна ў санаторыі на Чарнаморскім узбярэжжы Каўказа. Папраўлялі сваё здароўе ў дамах адпачынку, размешчаных у розных кутках Беларусі, механізатары Валянцін Крывашэя і Багдан Сладкоўскі, даяркі Марыя Мохань і Марыя Крэса — усяго каля 20 чалавек.

П. САЧЫЎКА.
Навагрудскі раён.

Да Савецкай улады вёска Вялікае Мажэйкава Шчучынскага раёна славілася вялікім замкам багатага пана Верашчагіна. Перад замкам заўсёды стаяла ваенная ахова, за высокай агарожай — зграя сабак, а навокал адна каля адной ляліліся падслепаватыя прыземныя хаткі батракоў.

Зараз у гэтай вёсцы размешчаны цэнтр буйнага саўгаса «Вялікае Мажэйкава». За апошні час тут паявіліся новыя вуліцы, двухпавярховыя цагляныя дамы. У зеляніне патанаюць сярэдняя школа, клуб. Адкрыты некалькі магазінаў, дзіцячыя і медыцынскія ўстановы.

Але славіцца гэтая вёска не будынкамі, а сваімі людзьмі, сапраўднымі майстрамі вырошчвання так неабходных для чалавека лекавых траў. У Беларусі гэта адзіная гаспадарка, дзе на вялікай плошчы вырошчваюцца валяр'ян, рамонак аптэчны, сіноха блакітная, рэвень тунгускі, жаўтушнік шэры, бяссмертнік і многія іншыя расліны. Беларускія лекавыя травы вядомы далёка за межамі рэспублікі. У сухім выглядзе яны адпраўляюцца таксама ў ля-

чэбныя ўстановы Чэхаславакіі, Італіі і іншых краін.

Вялікім попытам, напрыклад, карыстаецца беларуская спарыня — небяспечная хвароба збожжавых культур. Рожкі спарыні змяшчаюць у сабе вельмі ядавітыя рэчывы. Прэпарат гэтай культуры шырока ўжываецца ў аперацыйных і радзільных аддзяленнях лячэбных устаноў.

Спецыялісты саўгаса праводзяць вялікую доследную работу па вырошчванню прывазных лекавых траў і ў гэтым дасягнулі пэўных выні-

каў. Вырошчваецца, напрыклад, славуты корань жэньшэнь. Раней за яго плацілі золатам. У Беларусі гэту культуру пачалі вырошчваць 10 год таму назад. У 1960 годзе з падмаскоўнага спецыялізаванага саўгаса «Дабрыніха» ў «Вялікае Мажэйкава» завезлі некалькі тысяч маленчкіх карэньчыкаў. Яны былі высаджаны на падрыхтаванай плантацыі, і ўсе добра прыжыліся.

Жэньшэнь — вельмі капрызная культура. Расце яна 7—8 год. Яго трэба дагля-

даць, як малое дзіця. У летнюю гарачую пару жэньшэнь прыцягваюць ад сонца, старанна ахоўваюць ад сельскагаспадарчых шкоднікаў. Але нягледзячы на вялікія цяжкасці, калектыв саўгаса даказаў, што жэньшэнь можна вырошчваць і на прыёманскай зямлі. Мяркуючы па лісьцях і сцяблах, «корань жыцця» на заўсёды палюбіў нашу зямлю. А ў мінулым годзе гэтая культура дала першае насенне.

Нядаўна ў гаспадарцы паявілася яшчэ адна плантацыя. На ёй вырошчваецца расліна падобная на жэньшэнь — карэйскі лімоннік. З выгляду гэтая расліна нагадвае маладую вінаградную лозу, толькі лісце, як у крушыны. У час росту кожны з трох радкоў лімонніку падкармліваецца рознымі мінеральнымі ўгнаеннямі. Але як бы там ні было, і гэтая лекавая расліна паспяхова прыжылася. У мінулым годзе з аднаго з кустоў атрымана першае насенне.

Спецыялісты не спыняюцца на дасягнутым. Восенню мінулага года тут пасаджана яшчэ некалькі відаў новых лекавых раслін. Адна з іх — высокаментальная мята. З гэтай культуры будзе рыхтавацца спецыяльны прэпарат для лячэння сардэчна-сасудзістай сістэмы. К. КАСЕНКА.

НА ЗДЫМКУ: Савецкая вуліца ў Рэчыцы. Фота Ч. Мезіна.

ДА 20-ГОДДЗЯ ВЫЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСІ

ГОСЦІ З ЧЭХАСЛАВАКІІ

... У Хойніках лютавалі фашысты. Яны гналі ў Германію тысячы савецкіх людзей.

На станцыі Хойнікі славацкі салдат Караль Тамашчык, які таксама не па сваёй волі прыехаў з вінтоўкай на Беларусь, убачыў сярод натоўпу арыштаваных Маю. Гэта была тая самая дзяўчына, сястра ветурача, якая яшчэ ўчора ўгаворвала Каралю перайсці да партызан.

Каральразумеў, што памагчы ёй нічым не зможа. Ён падышоў да дзяўчыны, каб пасяброўску паціснуць ёй руку на развітанне, але паміж ім і дзяўчынай стаў п'яны паліцай Юрка Зелянкевіч.

— Няма чаго мілавацца, адыдзі! — закрычаў паліцай.

Сэрца ў Каралю аблілося крывёю. Рука сама сціснулася ў кулак, і п'яная морда Юркі скрывілася ад моцнага ўдару...

Пасля гэтага Караль зразу меў, што цяпер яму ўжо абавязкова трэба ісці да партызан.

З народнымі мсціўцамі Каралю Тамашчыка звяла Соф'я Мікалаеўна Зянюк. Удава, маці пяцёрых дзяцей, яна хавала яго трое сутак — днём на гарышчы, а ноччу ў хаце — пакуль Караль не сагітаваў падацца ў лес і некаторых іншых сваіх таварышаў па славацкай роце.

Так пачалося ў Каралю другое жыццё, так паявілася, як ён гаворыць, у яго другая маці, якая навучыла простага славацкага хлопца любіць сваю радзіму і змагацца за яе. Пойтым былі і партызанскія баі, засценкі СД у Мінску, і тур-

ма, і барацьба за вызваленне роднай Прагі.

І хіба можна лічыць выпадковацю, што сярод іншых чэхаславацкіх грамадзян, якія ў гады вайны змагаліся з фашыстамі ў беларускіх партызанскіх атрадах і цяпер прыехалі да нас у госці, быў і Караль Тамашчык? Хіба можна здзіўляцца, што першым жаданнем яго было хутчэй дабрацца да далёкіх Хойнікаў, каб па-свойнюмя, пяшчотна абняць Соф'ю Мікалаеўну, сваю другую маці?

Караль не пазнаў Хойнікі — старую «партызанскую сталіцу». Колькі тут новых будынкаў! Ды і тыя, што былі, павялічаны, паднавіліся.

А вось Соф'ю Мікалаеўну Караль пазнаў з першага позірку:

— Вы, здаецца, нават памаладзелі за гэтыя гады!

— Яно і зразумела: тады была вайна, а цяпер жыві ды радуйся...

— А як вашы дзеці?

— Ды ўсе жывыя і здаровыя. Лёня — прафорг у Хойніцкім леспрамгасе, Галіна скончыла ўніверсітэт і настаўнічае ў Ленінградзе, Уладзімір — лётчык, Мікалай закончыў тэхнікум і працуе на чыгуначы ў Гомелі, Алена атрымала дыплом Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута і цяпер аграном у саўгасе «Мільча» пад Гомелем.

Так пасля доўгіх год сустрэліся Караль Тамашчык і беларуская патрыётка Соф'я Зянюк.

Валянцін ПАНАМАРОУ.

КЛОПАТЫ ПРА СЕМ'І ВОІНАЎ

У час фашысцкага нашэсця вёска Машынакі была зруйнавана з зямлёй. Аднавяскоўцы памятаюць, як, вярнуўшыся з лесу пасля вызвалення, яны на месцы дамоў убачылі кучы попелу. Ад былога разбурэння ўжо даўно не засталася і следу. Выраслі прасторныя і светлыя дамы, пачалі пладаносць сады, пасаджаныя пасля вайны. У цэнтры вёскі выдзяляецца прыгожы будынак сельскага клуба. Па вечарах тут гучаць музыка і песні. Не так даўно ў вёсцы адкрыта ўчастковая бальніца.

Многія нашы аднавяскоўцы не вярнуліся з вайны, аддалі за шчасце людское самае дарагое — сваё жыццё, некаторыя сталі інвалідамі. Пра іх мы не забыліся. Яны акружаны ў нас павагай і клопатамі.

Мужна змагаўся з ворагам Міхаіл Карнеенка. Вярнуўся дамоў інвалідам. Дзяржава выплачвае яму пенсію. А нядаўна сям'я ветэрана Вялікай Айчыннай вайны справіла навааселле. З дапамогай калгаса Карнеенка адбудаваў новы дом. У новы дом перасяліўся таксама інвалід Вялікай Айчыннай вайны Міхаіл Старавыбарны.

І. ШАЙГРАЦАЎ.

Пасля кожнага працэсу ў Беларусі, які адбываецца над гітлераўскімі памагатымі, буржуазныя нацыяналісты за мяжой пачынаюць выць і алакваць сваіх гадунцоў. Забойцаў, якіх ненавідзіць усё насельніцтва і для якіх яно патрабуе суровага пакарання, бербурнацы заліваюць да «змагароў», «беларускіх жаўнераў».

Савецкая ўлада даравала ўсім, хто па сваёй несвядомасці ці з прымусу супрацоўнічаў з акупантамі, але не забойцам, на сумленні якіх дзесяткі і сотні ахвяр. Нават у Заходняй Германіі такія злачынцы час ад часу прадстаюць перад судом.

Судзіць і ў нас такіх людзей, калі становіцца вядома, што яны ў час гітлераўскай акупацыі забівалі людзей.

І судзіць іх там, дзе яны чынілі зло. І трэба сказаць, вельмі незайздросны лёс гэтых вылюдкаў. У зале суда сядзяць людзі, якія згубілі сваіх родных і блізкіх. Сведкі нагадваюць падсудным кожнае іх злачынства. А такое непрыемна ўспамінаць, асабліва перад судом.

Нядаўна адна бербурнацкая газетка вельмі горка плакала, што на лаву падсудных трапіў іх былы сябра Мікола Стрэчань. Хай жа нашы землякі даведаюцца з гэтага артыкула, які гэта «змагар» і «беларускі жаўнер» і якія яго сябры, што жывуць з вамі побач за мяжой.

У ліпені 1941 года прыйшоў у паліцыйны чалавек па прозвішчу Стрэчань і прапанаваў свае паслугі. Ствараў паліцый ў той час па ўказцы гітлераўцаў памешчык з Кобрынскага раёна Грэчка Аляксей Іванавіч. Усе, хто яго ведаў, расказваюць, што гэта быў заўсёды п'яны, вельмі люты садыст. З асамай здыкаваўся ён з людзей, расстрэльваў. За гэта немцы высунулі яго на пасаду бургамістра Лахвы.

Замяніў каменданта валасной паліцыі не менш люты вырадак Бабчонак Іван Герасімавіч. У руках яго заўсёды быў гумаваы шланг, заліты з аднаго канца свінцом. Ударыць каго-небудзь гэтым шлангам лічылася звычайнай справай.

Маючы такіх начальнікаў і заступнікаў, Стрэчань і іншыя тварылі нечуваныя па сваёй жорсткасці здзекі над

КАЛІ СУДЗЯЦЬ ЗАБОЙЦАЎ...

людзьмі, знішчалі ваеннапалонных, старых, жанчын, дзяцей. Ход працэсу, які адбыўся ў канцы 1963 года ў Луніцы, матэрыялы следства, паказаныя шматлікім сведкам дазволілі ўзнавіць у памяці людзей іх злачынствы. Пералічыць іх усе немагчыма. Раскажам аб некаторых.

У Лахве фашысцкія вырады стварылі спецыяльны лагер. Частка вёскі была абнесена плотам і калючым дротам. Сюды сагналі некалькі тысяч мужчын, жанчын, старых і дзяцей. Іх выкарыстоўвалі на розных работах. Калі людзі знясілелі і сталі падобны да жывых трупаў, паліцэйскія атрымалі ад сваіх гаспадароў каманду — расстраляць іх. Капаць катлаван прымуслі жыхароў вёскі. Людзі супраціўляліся. П'яныя паліцаі ў чорнай форме прыкладамі выганялі іх на вуліцу і пад дуламі вінтовак, аўтаматаў і пісталетаў прымушалі капаць роў.

Праз некалькі дзён, калі яма была гатова, камендант валасной паліцыі Іван Бабчонак сабраў усіх сваіх падручных. На дапамогу ім прыйшлі атрады з Кажан-гарадка і мокраўскай паліцыі. Яны ачапілі лагер. Ім было дано заданне: нікога не выпускаць, а калі хто паспрабуе выйсці ці бегчы, страляць.

Неўзабаве паявіліся больш кваліфікаваныя забойцы — фашысцкія галаварэзы з «СД». Яны ўзялі першую партыю нічога не падазраючых людзей, адвалі іх да катлавана і расстралялі. Калі яны вярнуліся за другой партыяй, лагер бушаваў. Людзі, асуджаныя на смерць, падпалі дамы і сталі разбягацца. Паліцаі, у тым ліку і Стрэчань, стралялі па безабаронных людзях. А пасля хваліліся, хто колькі забіў. Усяго ў Лахве і навакольнай мясцовасці было знішчана каля трох тысяч чалавек розных узростаў.

Народныя мсціўцы змагаліся з акупантамі. Восенню 1942 года ў вёсцы Сітніцкі Двор было забіта 8 немцаў. Гітлераўцы і іх паслугачы-паліцаі акружылі вёску, сталі хапаць усіх, хто толькі трапляўся пад руку, і

тут жа на месцы без усялякага суда і следства расстрэльваць. Мала каму ўдалося выратавацца. Карнікі забралі найбольш каштоўную маёмасць, жывёлу, а дамы і гаспадарчыя збудаванні спалілі дашчэнту.

Такая ж карная экспедыцыя была праведзена супраць мірнага насельніцтва вёсак Сітніца, Азерніца, Леніна, Флерава, Красная Воля і іншых.

Восенню 1942 года група паліцэйскіх, у тым ліку І. Бабчонак і М. Стрэчань, арыштавалі за сувязь з партызанамі сям'ю селяніна Садзько разам з дзецьмі. У той жа дзень у вёсцы была схопленая другая сям'я Мікалаевіча. Іх прывезлі ў Лахву, а праз некалькі дзён расстралялі разам з партызанам Мікалаем Кулакоўскім, які быў узяты раней. Але карнікам гэтага паказалася мала. На наступны дзень паліцаі, скія на чале са сваім камендантам І. Бабчонак выехалі на хутар каля вёскі Перунова, каб арыштаваць сям'ю Кулакоўскага і забраць яго маёмасць. Жонкі патрыётка не было дома. Былі толькі чацвёрка малалетніх дзяцей. Карнікі схпілі іх, кінулі ў павозку. Ужо ў дарозе камендант Бабчонак і яго падручныя расстралялі дзяцей у кустах і прымуслі жыхароў бліжняга хутара закапаць іх.

Усё гэта было даказана сведкамі на судзе. Стрэчань атрымаў заслужанае пакаранне. Але саўдзельнікі яго злачынстваў Грэчка, Бабчонак, якія павінны былі сядзець побач з ім на лаве падсудных, знаходзяцца на волі. Былы камендант Лахвінскай паліцыі Бабчонак Іван Герасімавіч жыве зараз у Англіі каля Лондана. Другі злачынца Грэчка Аляксей Іванавіч пасяліўся ў Аргенціне, непадалёку ад Буэнас-Айрэса. Каб выслужыцца перад другімі гаспадарамі, ён паклёпічае на краіну, дзе людзі жывуць без памешчыкаў і капіталістаў. Замест гумавага шланга са свінцовым наканечнікам ён узяў у рукі піро, каб распісаць свае «заслугі» перад народам, які кляміць яго як здрадніка.

П. ЗАХАРЭНКА.
Н. РАШЭЎСКІ.

ДА 20-ГОДДЗЯ ВЫЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСІ

ДА 20-ГОДДЗЯ ВЫЗВАЛЕННЯ БЕЛАРУСІ

БАГАТЫ ПЛЁН

Дарогі, дарогі... Дзесяткі, сотні кіламетраў хады па роднай зямлі. Ідзе чалавек, прыслухоўваецца, усміхаецца. Цудоўны свет гукаў раскрывае перад ім свае таямніцы.

Сядзяць на прызбе дзяўчаты, спяваюць песню, ціхую, задуменную. Хто яе аўтар? Невядома. Народжана яна талентам народа. Іграе музыка. Што ён іграе? І ў гэтай песні жыве душа народа, пяшчотная, мудрая. А чалавек ідзе, прыслухоўваецца, запісвае.

Так нястомна хадзіў з вёскі ў вёску кампазітар і этнограф, народны артыст Беларускай ССР Мікалай Мікалаевіч Чуркін. І запісаў ён за сваё доўгае і прыгожае жыццё амаль тры тысячы народных мелодый. Ім кіравала высакародная мэта — зберагчы для нашчадкаў вялікае багацце, створанае народам.

Усё сваё жыццё прысвяціў Мікалай Мікалаевіч развіццю музычнай культуры. З 1892 года ён выкладаў музыку і спеваў у розных навучальных установах, у тым ліку ў Месціслаўлі і Маргале. Але сапраўдны шлях да высокага мастацтва адкрыўся перад ім пасля Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. З 1935 года ён пачынае займацца выключна творчай дзейнасцю.

Працоўныя Беларусі любяць і паважаюць М. М. Чуркіна за яго цудоўнае мастацтва. Творы кампазітара шырока вядомы ў народзе. Яго песні гучаць у гарадах і вёсках рэспублікі.

Мікалай Мікалаевіч Чуркін — аўтар першай у Беларусі оперы «Вызваленая

праца» (лібрэта П. Шастакова), музычных камедый «Кок-сагыз» (лібрэта А. Жаўрука і А. Ушакова), «Песня Бярэзіны» (лібрэта О. Барысевіч і А. Ціханова), першага беларускага сімфанічнага твора «Беларускія карцінкі», сімфанічных, аркестровых сюіт, квартэтаў, вялікай колькасці дробных інструментальных і вакальных твораў, дзіцячай оперы «Рукавічка».

У канцэртнай зале Мінскай музычнай школы адбыўся творчы вечар старэйшага беларускага кампазітара народнага артыста БССР М. М. Чуркіна. Грамадскасць горада адзначыла 95-годдзе з дня яго нараджэння.

Нягледзячы на свой стары ўзрост, кампазітар не спыняе творчай працы. Нядаўна адбылося праслухоўванне яго новага 12-га квартэта, які, як і ранейшыя творы, вызначаецца жыццераданасцю, аптымізмам.

РОКУЭЛ КЕНТ У ГАСЦЯХ У КАЛГАСНІКАЎ

УЖГАРАД. Выдатны амерыканскі мастак, член Сусветнага Савета Міру Рокуэл Кент, які знаходзіцца на адпачынку ў Закарпацці, наведаў разам з жонкай калгас «За новае жыццё» Берагоўскага вытворчага ўпраўлення.

Развітаючыся з калгаснікамі, мастак запісаў у кнізе гасцей: «Мы, двое амерыканцаў — Саллі і Рокуэл Кент, прыехалі сюды ў госці. Але адчуваем мы сябе так, быццам нарадзіліся і выраслі тут, — настолькі моцным было праўленне да нас пачуцця дружбы».

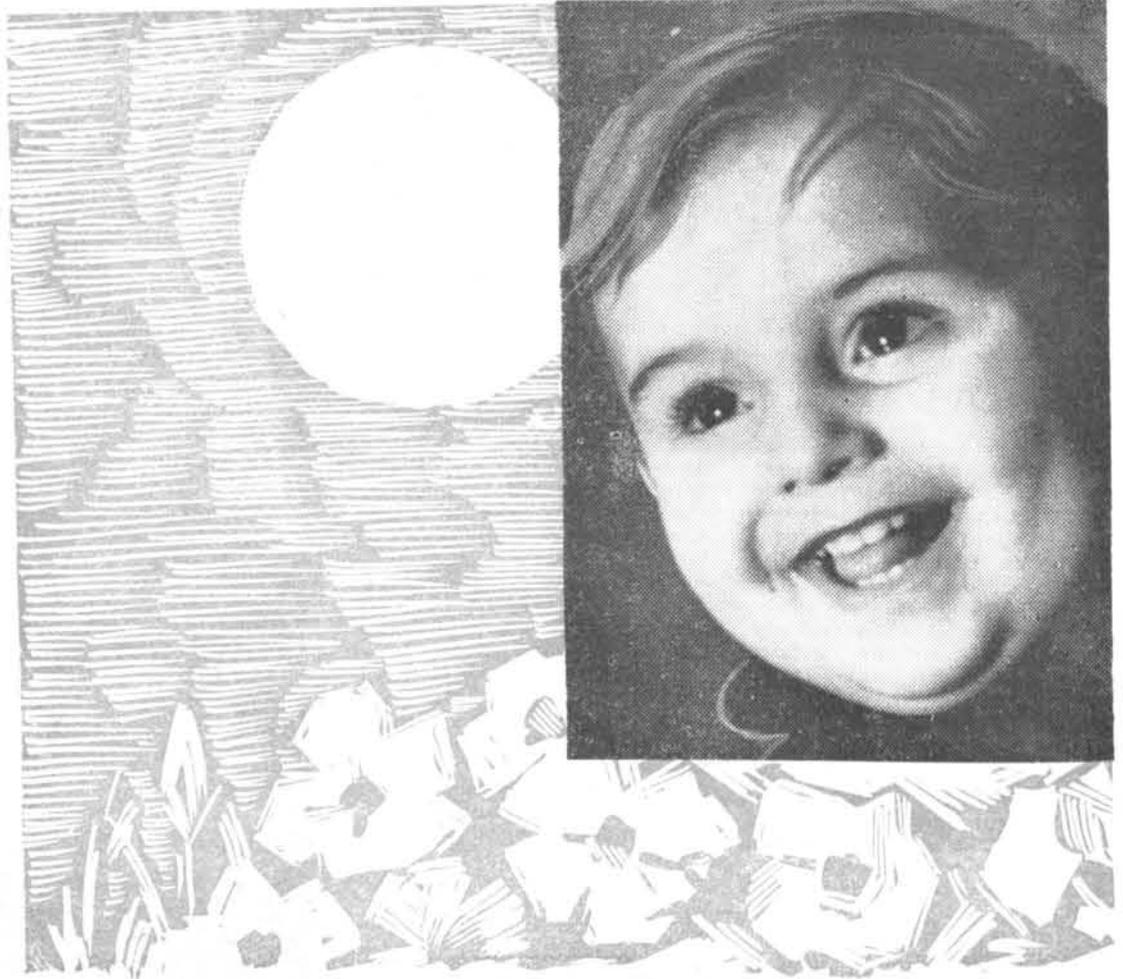

БЕЛАЯ ВЕЖА ЗАПРАШАЕ

У сувязі з турыстычным сезонам для наведвальнікаў адчыніліся дзверы Белай вежы — старажытнай вартавой вышкі ў Камянец. Тут створаны філіял Брэсцкага абласнога краязнаўчага музея.

Камянец узнік у канцы XIII стагоддзя. На ўзгорку над ракой Лясной з тых даўніх часоў захавалася круглая з вузкімі вокнамі-байніцамі каменная вежа вышыняй да 36 метраў. Завяршаецца яна каронай з велізарных зубцоў. Пад вежай у розныя бакі ідуць падземныя хады.

Пабудаваная па загаду князя Уладзіміра Валынскага, Белая вежа (упершыню яна ўпамінаецца ў летапісу за 1276 год) з'яўляецца прыкладам высокага майстэрства старажытных рускіх архітэктараў і будаўнікоў.

«Няхай заўжды будзе сонца...»

Фотаацюд В. Дубінкі.

ЛІШУЦЬ ЗЕМЛЯКІ

ПАЖАДАННІ ЧЫТАЧОЎ

Ад усёй душы дзякую тым, хто пасылае мне кнігі. Яны прыбылі якраз у той час, калі я дачытваў апошняю кнігу з апошняй пасылкі. Гэтай апошняй была «Героічная абарона Брэсцкай крэпасці». Апавяданні ўдзельнікаў абароны зрабілі на мяне надзвычайнае ўражанне. Гэта не апавяданні, а абвінавачанні акт супраць тых, хто аінаваты ў трагедыі крэпасці і яе абаронцаў. Савецкі народ ніколі не дапусціць паўтарэння жахаў другой сусветнай вайны. Порукай таму мірнай палітыка Савецкай краіны, якую настойліва і паслядоўна праводзіць Савецкі ўрад.

Усім прысланымі мне кнігамі я вельмі задаволены і шчыра за іх дзякую. Яны ўсе адпавядаюць майму густу. Асабліва мне падабаюцца кнігі з ваянага і партызанскага жыцця. Што датычыцца іншых чытачоў, якія карыстаюцца гэтымі кнігамі, многія з іх жадаюць пазнаёміцца з мірным жыццём савецкага народа, з яго культурай, будаўніцтвам. Пажаданню усіх я не магу прывесці ў гэтым пісьме, але пасылаю вам

пажаданні аднаго старога эмігранта, якія супадаюць з думкамі многіх чытачоў майа бібліятэкі.

Яшчэ раз дзякую вам за клопаты, якія вы праўдлівец да суайчыннікаў за мяжой.

З павагай
І. СІНЯЎСКІ.

Францыя.

* * *

Пан Сіняўскі!

Кнігі, якія Вы мне даеце, чытаю з вялікім задавальненнем. Я лічу, што той, хто пасылае Вам гэтыя кнігі з Беларусі, робіць вялікую і карысную справу. Трэба, каб тут ведалі, якія печуваныя пакуты

выпалі на долю савецкага народа ў час нашэсця гітлераўскіх полчышчаў. Неабходна, каб усё ведалі, якую мужнасць і героізм праявілі ў час Айчынай вайны народы Савецкага Саюза і які вялікі ўклад яны зрабілі ў справу ўмацавання міру.

Разам з тым хачу выказаць пажаданне мець тут кнігі савецкіх аўтараў (апавяданні, аповесці, раманы), на якіх мы маглі б склаці ўяўленне аб сённяшнім жыцці ў Савецкім Саюзе, аб дасягненнях яго народа.

Дзякую за Вашу ветліваасць.
Стары эмігрант.
Францыя.

ДЗЯКУЕМ ЗА АДПАЧЫНАК ДАЧКІ

У 1958 годзе я ўступіла ў Саюз Савецкіх Грамадзян горада Шарлеруа. З вялікай любоўю вучыла дзяцей нашых суайчыннікаў роднай мове. Трое маіх вучняў пабывалі ў беларускім лагеры «Крыжоўка». Вярнуліся з добрымі ўражаннямі. Там праводзіла свой адпачынак і мая дачка Андрэянка, што было вялікай радасцю для нас. Яна ніколі аб гэтым не забудзе і ганарыцца, што ў яе ёсць другая радзіма. Увесь час гаворыць: «Мама, як хочацца яшчэ раз паехаць у лагер, там было так добра». Мы з мужам шчыра дзякуем вам за адпачынак дачкі.

Зараз я часова не працую, але як толькі здароўе

палешыцца, думаю зноў прыступіць да работы ў ССГ. Гэта мая мара. А як хочацца паехаць на Радзіму з усёй сям'ёй і заехаць да вас, у рэдакцыю. Вялікае дзякуй за добрыя словы, газеты, кнігі з любімай Радзімы.

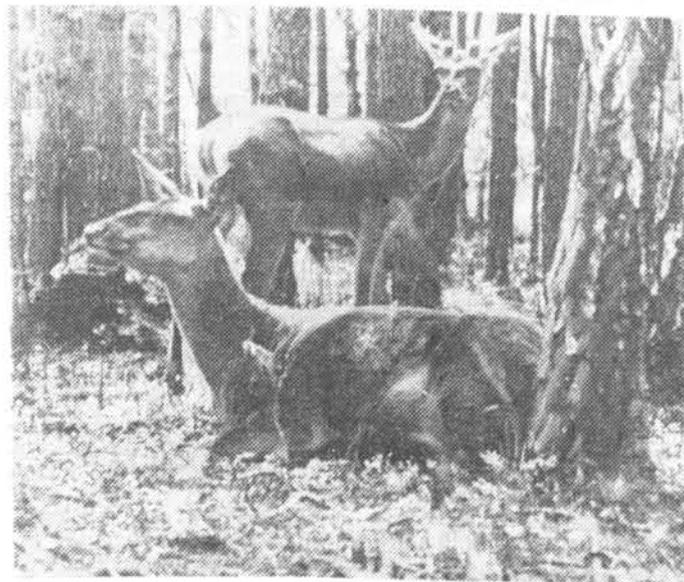
Жадаю ўсім супрацоўнікам газеты «Голас Радзімы» поспехаў у працы.

Са шчырай павагай
Сям'я ФУРНЕЙ-УЛАСЕНКА.
Бельгія.

Вас шукаюць і чакаюць сваякі

НЕСЦЯРОВІЧ Мікалай Васільевіч шукае свайго бацьку НЕСЦЯРОВІЧА Васіля Рыгоравіча, 1908 года нараджэння. Несцяровіч В. Р. жыў у вёсцы Жабаўка Каменаборскага сельсавета Бярэзінскага раёна Мінскай вобласці. Калі пачалася вайна, ён пайшоў у партызаны. З 10 мая 1943 г. родныя перасталі атрымліваць ад яго весткі. Калі хто ведае аб яго лёсе, просім паведаміць у рэдакцыю.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

У Белавежскай пушчы...

НАШ АДРАС
Мінск, Ленінскі
проспект, 77,
Дом друку,
Рэдакцыя газеты
«Голас Радзімы».